

ERYCIPUTBANI.
AMOENITATVM
HUMANARUM
DIATRIBÆ DILÆ.

PRIOR
DE LACONISMO:
Ad Illustriss: & Excellentiss:
Ducom Arschotanum.

ALTERA, 2
THYRSI PHILOTESII,
SIVE
Amor Laconissans:
Ad V. Nobilem & Prudentem,
Maxim. Plonvierium.

Utraque elegantiss: & acuminatiss:
bus referata.

OXONIAE.

Excudebat GUILIEL. TURNER,
Impensis Joh. WESTALL.

ЕКАТЕРИНА
МУТАТИНОМА

СУЗАИАМУН

ДОБРОДАЮ

дома

Д Е В У С

ДОБРОДАЮЩАЯ

ДОБРОДАЮЩАЯ

Д Е В У С

ДОБРОДАЮЩАЯ

Д Е В У С

ДОБРОДАЮЩАЯ

Д Е В У С

ДОБРОДАЮЩАЯ

383.01

дома

дома

дома

11197033 IHA

LECTORI BENEVOLO Salutem.

Nest foliorum
aeque ac senten-
tiarum BRE-
VITATI gra-
tia & venustas : neque
tantum orationes, sed &
libri lectores suo oblectan-
tur LA CONISMO : ut
in utroque tibi gratifice-

Ad Lectorem.

mur. Post fusiores elegan-
tissimi Puteani Orationes
nuper excusas, (missa se-
cundo, veluti post salia-
rem cœtam, bellaria) con-
cinnum ejus L. A EONI S-
MUM, & conditos THYR-
SORUM globulos, exhi-
bemus: illum chalibem (ob-
ryzum rectius) bene de-
puratum, dicas, unde hi
quasi stricturæ nunquam
extinguendæ elicuntar.
Clariss. Puteanus ubique ad
votum facundus; expen-
das hinc grandisomam stili
& dictionis sublimitatem,
nec

Ad Lectorem.

ne^c non excentis numen^e
blanditas ; illino presum
selectum sententiarum
pondus , quo rem non ver
ba loqui videtur : & Ci
ceronis atque Senecæ (Me
tempychoſi nescio quâ) an
imis in hunc unum trans
migrasse tutò jures : niſi
quòd illius undosam ver
borum segnitiem contrahit
& acuminat ; hujus are
nam calce agglutinat , at
que macilenta rerum ossa
carne veftit & pinguedi
ne : adeo ut jam primum
eloquentia medium affec
ta

Ad Lectorem.

ta est, & virtus meritò
salutari potest. ita in eo-
dem ore amicè convivant,
suavitas sine naufèa, robur
sine salebris. si alibi talis,
qualis in hisce: ubi suæ
facundiæ hyperaspisten agit;
& Laconiam veluti al-
ter Leonidas, ne unquam
ab Asiaticâ mole (dicam an-
ignavia) prematur, præsi-
dio munit; paucisque mul-
titudinem vincit.tam feli-
cem hic adhibuit mixturam,
ut in quavis sententiâ in-
ter argumentum & exem-
plum ne Lynceus decernat:
quod

Ad Lectorem.

quod suadet, præstat; &
dicendo dicenda docet. vis
Laconice dicam? hic Pi-
tho flexanima extremum
suæ virtutis impetum ex-
periri gestit. Vale.

F. W.

www.IELA.org

¶ : tñjord, zsham) heng
zic 1920b abwäh obwohl
-it id ? mazih bimone
mamontze minnzenli odd
-200 kantzen nizutie am
else V. am 2019

٢٧

ERYCI PUTEANI
AMOENITATVM
HUMANARUM
DIATRIBA VH.
DE LACONISMO.

Ad Illustriss. & Excellentiss.
DUCEM ARSCHOTANUM.

DIGNUM imperio Princi-
pem non VIRTUS aut
FORTUNA tantum, sed
SAPIENTIA & FA-
CUNDIA à populo secernunt, ma-
gna & divina doles. Sapientia in-
terpres Facundia est: sed illa fida,
stricta, & vibrans velut sensen-
tiarum aculeis instruta; quam
A Sparans

Spartani olim, Locurgi instituto,
coluerant; & tuam esse, prædicare
ego audeo; mirari, si quis conditionis
tua ignorans. In Brevitate auctori-
tas quedam & maiestas est: miraque
hac in Principe, cuius verba vetus
dogmata sunt, cum imperio gravi-
da, cum libertate angusta, cum hu-
manitate amena. Tua hujusmodi:
nec mirum; cum & Virtutem, &
Fortunam, & Sapientiam sequan-
tur. Habe igitur, non alienum à
magnitudine tua hanc istam D E
LA CON ISMO Distribam meam:
et si parvam, aut potius exilem. Sic
enim esse debuit, ne ab argumento
scriptio abiret, pondere non mole
astimanda. Non librum sed libel-
lum vides; & quem vel pugno con-
cludas, ac circumferas. Sic & scep-
trum solet; illud crabali nusquam
onere, sed auro cubitali inclytum &

à Ioue

à Iove dium. Ego qualis oratio de-
 beat esse Principis hic præscripsi-
 tam, O PRINCEPS, usurpavi.
 Amplius fusiisque qui laudare LA-
 CONISMUM velit, violet; qui defen-
 dere, traducat. Verborum syrmata
 abesse ab hac ueste fas sit, undas ab
 hoc rivo. Alibi si grandior aut copi-
 osior esse potu: hic ne quidem debui.
 De brevitate optimus sermo qui
 brevissimus. Quinetiam in magno
 corpore non plus ingenii, sed molis:
 sic in libro isto, opere, oratione. Ut
 addam quoq; non caustibus saxisq;
 sed lapillis & margaritis premium à
 natura, sive opinione, assignatum:
 medicam & salutarem opem, non
 arboribus, & Sylvani, ut sic dicam,
 familie, sed herbis, minutèque pro-
 germinantis telluris proli. Ad hunc
 planè modum LACONISMUS est;
 nec magnitudine tua dignus, nisi
 ipse

ipse careat. Illam verò haud vulgi
more, scriptione ista veneror. Prin-
cipem esse, magnum alii censeant:
ego, avitam gloriam pari animo ac
virtute fulcire: ego, tuo exemplo
Bonum, Humanum, Doctum esse, &
honestis artibus favere. Ut igitur
deberi tibi hoc munusculum existi-
mes, imò ut benigna admittas ma-
nu, rogo: fortassis victurum, si
admittes.

IN Porticu Scholæ Palatinæ,
dimisso auditorio, spatiabar, &
venit ad me sermonis caussa, *Io.*
Ambrosius Biffius ille meus; imò
ille ego, in quo animi ingeniíq;
mei imaginem repperi, veris li-
neis, veris umbris. Ivi in ample-
xum: &, *Quid istud? inquam,*
Biffi, dividui sumus? Ut Sol iste
turbato cœlo: sic tu mihi, con-
spicuus

spicuus per intervalla. Cum pu-
eris dicam, veteri plausu, ἔξεχ' &
φίλ' θάν. Exorere ocare Sol. Biffi-
us leni voce, Ne mirare, inquit,
Putcane. curæ, velut nubes sunt:
si non involvunt, certè adum-
brant. Animus tamen in alto,
& sereno semper, & per velum
tenebrantis auræ liquidi des-
derii ad te lumen perenne mit-
tit. Nunc verò, quia in fudo
paullisper res meæ, & induciae
vacillantis Fortunæ sunt, vultum
ipsum qui cœlem aut subtraham?
Præsens præsentem habes: fru-
ere. Ego blandior, Ambulemus,
inquam: & duc quod voles, etiam
quod noles, sequar. Quid si ad
Arcem, & ruinas Jovianas; ut in
Sole & aprico disseramus? Gra-
tus amoenusque ille tempore, hac
anni, imò hac die hora. At Bif.

*fus capite quassans, Eum fugio,
inquit, qui me fugit, jámque
—crescenteis decadens duplicat
umbras.*

Placet ambulatio, sed matutina,
cùm Phœbi purpuram Musæ
colligunt, & punicantibus, cum
Apuleio dicam, phaleris Aurora
roseum quætit lacertum. Nunc se-
deamus potius, & in hac umbra,
erro, in hac luce differamus,
Themidis atque Suadæ. Quid
mœnia, rura, rivos cogitas? tuum
hoc regnum est, tua Schola quā
Libro, atque etiam Inscriptione
illustrâsti. Hæc in Urbis, ille in
Orbis totius oculis est: & sic tu
ipse, præfiscinè dixerim, clara
ingenii & industriæ face. Ego
concussa manu, Mitte, inquam,
Amoris istæ voces, aut potius il-
lecebræ sunt, ad quas meæ certè
aures

aures clausæ. Quid enim? in oculis ego? ita; sed torvis quorundam ac retortis. *Biffius* velut castigans, *Quorundam?* ait: imo & meis, nisi sermonem istum, & prius animum corrigis, querulum ac mollem. Ultimum virtutis votum est, melioribus placeare: velle omnibus? hoc vero est, mare pigrum, & ventos inanimes colligare. In tanta urbe & populo, *hoc quoque genus invenitur,* qui meliores obirectare malint, quam imitari; & quorum similitudinem desperant, eorum affectent similitatem: scilicet, ut qui suo nomine obscuri sunt, aliorum innotescant. Quid tamen est? ut apes cum pungunt, stimulū linquunt & emoriuntur: sic isti, quite rident, mox tabescunt livore suo & filebunt. Tu quoque file ac

contemne, & spretis nescio qui-
bus bullis & bulgis hominum,
sub fuco & creta latentium, in
magnorum doctorumque Ami-
citia acquiesce. Dixerat, & ego
excipiens, Acris ista, & præter
morem increpatio est, inquam.
Obsecro, tam mite peccus quis
exacuit? Ille verò, Rogas? in-
quit: tu ipse *Puteane*, tu, tu, ut
noctuam imiter, qui sic moveris
levi aura, & reflectis identidem
ad plebeium aliquem sibilum,
aut susurrum. Quin potius ad
mediæ Comœdiae scriptorem
Philemonem:

"Ηδον ὑδὲν, ὑδὲ μετωπόν
Εσ', ή δύνασθαι λοισθέντων φέρειν.

Snavius nihil, nec Musis aptius,
Convicione quām potuisse perpeti.
 Siquis doctior doctrinæ caussa
 appellaverit, respondeto: inge-
 nium,

nium, non affectum, exercebo. In Musarum palæstra vincaris, an vincas, si optio detur, juxta putes. hic honoris plusculum, illic fructus est. Discit qui vincitur, docet qui vincit: alter sine fastu Magistri, alter sine rubore Discipuli partes sustentans. Ovani, qui umbra doctrinæ tumidi, extra errorem omnem se ponunt, Censores omnium; & lingua aut stilo ubique præcliantur! Sibi magni, non ad fructum, sed ostentatione sapiunt; & cum rem non possunt, auctorem ipsum persequuntur. Nostri Pacuvianū illud: *Canis*

*Quando est percussa lapide, nam
tam illum appetit.*

*Qui se icit, quam illum ipsum
lapidem quo icita est petat:*

Sic isti. Cave, fuge, quantum potes; nec minus modestia, quam doctrina

doctrina Bonam Famam para,
Amicos serva Erectus his voci-
bus, & jam in responsum effusus,
Paro, servo, mi *Biffi*, inquio. Sed
bonos, sed veros, & quorum sine
persona mens est. etiam dico?
Rem ipsam in exemplum pro-
mo. Illo hærente & mirante
quorsum evaderem, *Henricum*
Farnesium nosti? inquam. Quid
ni? inquit *Biffius*, carum tibi, &
Musis nomen. Huic, inquio, tan-
quam ad præscripti tui normam,
Pro Laconismo Respondi. Impug-
navit enim *Encomium* meum, sub-
tiliter, pro ingenio, suaviter, pro
affectione: ut novo seminio propa-
gasse veteris Amicitiae radices
videatur. Evidem in uno homi-
ne Amicum & Antagonistam (si
tamen cadere hoc nomen in A-
micum potest) repperi: & uterq;
factus

factus, ita temperavi ~~et rōko ymēas~~ acrimoniam, sive potius ~~yλον~~ ~~χρίας~~, ne læderem qui amaret, ne fugerem qui oppugnaret. Sed repentina, & paucarum horarum ista scriptio est: nec scio an sic temere proferenda. *Biffius* contracta fronte, An apud me recuses? inquis. Profer, profer, & quod occasio donat otium, cupienti impende. Si loquamur, sermo quoque repentinus sit. Ingenium tuum nunc malo, quam industriam scire. Divinæ mentis igniculi in nobis sunt, & amoenitatis sua sponte surgunt. A faciliter utero pulchrior infans prosilit: & ab ingenio scriptio, cum sine tædio aut cruciatu parturis. Sæpe labor invitam Naturam trahit, & mutilat. fugit venustas, cum quæritur. Ridere suopte
Genio

Genio Gratiæ volunt, in omni
non sermone tantum, sed actio-
ne. Atque audin' imperium au-
geo, & ab ipso nunc volo *Enco-
mio* ordiaris. Sine fructu, atque
adeò sine laude mihi defendas
Laconismum, nisi priùs laudes. Fe-
cisti publicè hoc age, ut interfu-
isse videar. Dixerat, simùlque
manum injicit, & prensum me
ducit ad vestibulū ipsum Scho-
læ. Ego retinens, Quid, inquam,
iterum ad suggestū? *κατόπιν τέρπης
μως.* Post festum venisti. At enim,
inquit ille, Et hæc Suadæ sacra
funt, hîc peragenda. Dum in-
gredimur, ecce confusam nescio
quam turbam videmus hominū
plebeiorum, qui subsellia jam
compleverant. putares ad audi-
endum convenisse. Et conversus
ad me *Biffiu*, Quis iste, inquit,
ordo?

ordo? Ego non sine risu, Ordinem vocas? inquam: Confusa & Amusa plebs est:

*Caupones, patagiarii, indusiarii,
Flammearii, violarii, carinarii,
Aut manulearii, aut murrobat-
tharii,*

*Propolæ, linteones, calceolarii,
Sedentarii, sutores, diabathrarii,
Solearii adstant, adstant semizo-
narii.*

Imò, si tribus censemus, ipsum pænè forum atque adhuc comitium in Schola est. Etiam dico? Trecenti sunt, qui quotidiana hic conventicula, imò jurgia habent, & ranquam Scholastici, novo genere furiarum inquietantur ac clamant. Ride, aut indignare potius: sordes, nugas, lites inferunt; verbis velitatio, pugnis pugna constat: icilicet, Scholam

Scholam Gymnasium faciunt,
in quo exerceantur. Inter hos
sermones regressi in Porticum,
Quæſo, inquam, quia hodie in
Schola non licet, *Laconismus* se-
ponatur : cras autem, si libet, &
Scholā mihi vindicabo, & Ser-
monem. At *Biffius*, *Tardum* est,
inquit, *differre quod placet*. Nunc
potiūs in limine hoc Scholæ li-
bamentum istud libri libemus.
Ego renuente vultu, Siccine, in-
quam, in porticu & proptatulo ?
Ita, ita, subjungit *Biffius*; vel imi-
tatione moris prisci. Antu ne-
scis, etiam in Porticibus olim
Scholasticorum, five Rhetorum
scenam explicari solitam, & pla-
nè *Stoico* censeri supercilios, velut
in secunda Schola ? Petronium
huc cito : *Et dum in hoc dictorum*
estu motus incedo, ingens Scholasti-

corum turba in Porticum venit, ut
apparebat, ab extemporali declama-
tione nescio cuius, qui Agamemno-
nis sua foriam exceperat. Dum ergo
juvenes sententias rident, ordinâmi-
que totius dictionis infamant, op-
portunè subduxì me. Sed mitto
hæc, te non omitto. Podium hoc
marmoreum vides, columnis su-
is septum, ac suspensum? Etiam
Pulpitum Vitruvius vocat; annon
recitationi aptum? Sic habe, &
sequere. Ego admiratus amabi-
les verborum argutias, & cupi-
entis affectu expugnatus, transfivi
in podium; & juxta columnam
dexteram projecturæ innixus,
cùm per forum oculos circum-
tulissem, O nunc, inquam, *Io.*
Bapt. Verriam. illud *Æsculapii*
delicium,

— Παραδοτάν αλεκτῆρα νέων,

Omni-

Omnigenorum propulsatorem morborum,

illum Amicum meum, illum Auditorem meum, habeam, quem paullo antè dimisi! Imò, ait *Biffius*, ô nunc ego *Raph. Montorfanum*, illum, & meum, & tuum, à quo paullo antè dimissus! Nunc autem ego tibi uterque ille ero. Hoc age, & laconissa. Quia vis, inquam, præbe aures. Sed *Encomium* ex ipso, ut ita dicam, Memoriae horreo promam.

IN rerum universitate nihil constanti mortalibus sententia acceptum est. mens humana opinione delusa, flectit ubique ad pejora judicium; & novandi cupida, ne in optimis quidem potest consistere. Sortem, Fortunam

nam, Vitam cujusque taceo; Artes ipsae eodem errore inquietantur: inter Artes Eloquentia, quæ in plures sæpius mutata formas, aliis pressa & circumcisâ, aliis copiosa & redundans, aliis alia culta. Etenim quot gentes, imò quot homines, tot pænè species dicendi; quasi ad natu-ram cujusque. Ac certè, ut in vultu, sic in sermone animus est; in vultu videas hominem, audias in sermone; ac tum demùm rectè videre videare, cùm audis. So-cratis laudata vox est: *Lognere,* ~~ut te videam.~~ Quid enim? lætus & effusus es? etiam sermo: serius & severus? pariter sermo. Ut quisque animum: sic sermonem habet & in oratione, cum Quintiliano dicam, si species intueri velis, totidem pænè reperias ingenio-rum,

rum, quot corporum formas. Singulas quis distinguat? Satis, suo quinque populum dicendi Genio censere. Nam etsi in singulis mortalium diversus aliquis character: communio tamen multorum, ut iisdem legibus moribusque, ita & Eloquentia constat. At longa quoque hæc via, Asiam, Græciāmque veterem peragrare. In Eloquentia populos malo, quām in populis Eloquentiam notare. Prīna origine, velut ab ipsa Natura, brevis & succinctus orationis habitus, Atticorū nomine celebratur: mox, quæsito verborum apparatu, apud Asianos intumuit, & in speciem vires sparsit, velut arbor ramos. Dicendi Magistrum audiamus, lib. xii. cap. x. *Antiqua quidem illa divisio inter Asianos,*
atque

alque Atticos fuit; cum hi pressi &
integri; contra inflati illi & inanes
haberentur. Etiam distinctius?
Attici limati quidem & emuncti,
nihil inane aut redundans ferebantur.
Asiana gens tumidior aliquis, &
jactantior vaniore dicendi gloria
inflata est. Inter duas istas formas
mediæ plures natæ & notaæ. qua
luxurie Asianum vitium Athe-
nienses, Atticam Virtutem La-
cedæmonii induerunt. Vitium
certè, πολυλογίαν; Virtutem, Βερεχ-
λογίαν puto & interpretor; qua-
rum alteram Plato in Atheniensib;
alteram in Lacedæmoniis
agnovit. Absit Vitium, laudare
Virtutem aggredior: ipsum in-
quam bono Suadæ auspicio,
Oratorium Laconismum. Et non-
ne Laconice? Argumentum sua-
det, Auditoriū urget: obsequar,

& quam quisque in omni mate-
ria poscit, dabo Brevitatem. De
Moribus, de Republica, de Na-
tura rerum dicat alius ; nisi bre-
vis, odiosus es. At meum, hoc
ipsum, quod in omni argumento
placet, argumentum est. Dicam
breviter, quia vultis; imò copio-
sè si vultis. Integrum oris adhuc
obsequium est : sive πολυλογίην
libuerit, magna verborum con-
gerie in molem surget Oratio :
sive βερχυλογίην, moderata se fru-
galitate contrahet. Etsi enim
conceptæ dicendi quædam li-
neæ sunt, indacere tamen formā
potero, qua quisque capietur.
Quid moror? *Laconica* capietur.
Itaque dum laudo Brevitatem,
compendio verborum utar, ut
breviter laudare videar. Magna
oratio magno tædio constat.
Brevem

Brevem benignamque date operam aurium, & experiar an in *Laconismo* Eloquentia esse possit. Multa paucis dicere, sed cum sale & venustate, *Laconicum* est. Βεργύλοντας alii; sed πολύνοιας, quam Cretensibus Plato tribuit, rectius appellari. Lacedæmonii namque, ut auctor Plutarchus, Lycurgo, imbuebant pueros, ut oratione userentur, qua acrimoniā haberet mixtam venustate, & uberem sensum paucis verbis complectetur. Breves igitur erant, sed viriles & arguti: eloquentes erant, sed quemadmodum à moribus fucum abesse & corruptelam, sicut à sermone voluerunt, animo potius quam lingua diserti. Et verè diserti, si Eloquentiam, non Loquentiam æstimemus. Ipsa verborum parsimonia

monia facunda & fœcunda est, cùm res melioris sententiæ semi-
ne producta, rore irrigata. *Quid enim est iam furiosum*, ut Cicero
ipse scripsit, lib. I. De Oratore,
quam verborum vel optimorum &
ornatissimorum sonitus inanis, nulla
subjecta sententia, nec scientia? Im-
peritiam dicentis inanis illa co-
pia arguit: & longa periodo
circumducta vox errat, ut ser-
monis improprietatem affectata
periphrasis suppleat. Quòd si
recto orationis tramite cogitata
prosequamur, brevis & compen-
diosa Locutio sit, recta & robu-
sta Elocutio, utraque plana &
perfecta. Tumor verò ille, & ex-
ultans verborum audacia, elum-
bis, enervis, inepta est. Nam, ut
Antiqui existimant, cùm Græci
sermonis usus in proximas Asiæ
civitates

civitates influeret, Facundiæ exemplū ignaros traxit. Sic Græca laude capti Afiani, rudi adhuc lingua Eloquentiam affectarunt. Quid fit? Ea quæ propriè signate non poterant, circuitu cœperunt enunciare. in quo defectu, velut virtute, posteà perseverarunt. Hæc origo, imò hæc natura profusæ dictionis: quam si quis stilo aut voce jactat; is ipsam imperitiam, papavere & sesamo sparsam. Quanto melius, brevi verborū ambitu proferre animi sensum! proprietatem & simul nitorem sequi. Proprius sermo, cùm nitorem habet, perfectus est; & ab omni Antiquitate circa significationem munditiæ laudantur. At verò Tullius in Bruto scribit, *Lacedemonium nullum fuisse Oratorem: ego, Oratorem aliquem*

quem fuisse Laconicum. Sprevit
dicendi lasciviam Spartana se-
veritas, sed frugalitatem Sparta-
nam, cum jam Athenienses in
tumorem surrexissent, plures è
reliqua Græcia, & postea è La-
tio, amplexi. Inspice Oratorum
seriem, invenies. Apud Græcos,
Philistum Syracusium, ipsum
Thucydidem, Lysiāmque. Apud
Latinos, Catonem, Gracchos,
Sallustium, Tacitum, alios, qui
mira stili mundicie, ingenti ro-
bore, Laconismi gravitatem u-
surparunt. Breves igitur isti om-
nes, nomine Attici, re ipsa Laco-
nici, laude perfecti. Quid ni?
Lineam rectam Geometræ defi-
niunt, quæ in duo puncta brevissi-
ma est: sic recta illa Orationis
norma, quæ brevissimis paucissi-
misque verborum spatiis exten-
sa

sa est. Contrahe, contrahe va-
gum illum libetumque linguæ
cursum, & si laudem Oratoris
ambis, collecto spiritu, multa
non multis effare. Etenim in
ipso viro vis compacta fortior:
pariter in oratione. Virum au-
tem, Oratorem volo, nec matu-
rum solummodo sed robustum.
Brevitate erit, quæ ipsa Oratio-
nis perfectio est. Imaginem non
magnitudo, sed symmetria com-
mendat: Eloquentia verò, quid
nisi animi imago, sive charactere
atqui hic non minùs coacta peri-
odo, quam producta plenus est.
imò verò ipsa periodus, quid nisi
orbis est? sed orbis tam exiguo,
quam immenso circuitu perfe-
ctus est. Asiani nostri nunc qui-
dem in angustiis sint, nisi ad tria
Dicendi Genera confugiant.

qua, velut antiqua divisione, sterilem *Laconismum* à floridæ laudatæque Eloquentiæ ditione se jungunt. Jure, an armis agam? Jus Spartanum rigidum est, cavete, arma severa, cavete. Quid igitur? Pro jure & armis *Laconismus* erit. Brevitas accusatur, oppugnatur. quo colore? quo telo? trigemino, è triplici pharetra, sive forma dicendi, *Exili*, *Temperata*, *Grandi*. Sed obsecro, annon Exilis oratione, si velit, Lacon meus sit? consenties. An non Temperatus? dabis. Sublimis, inquies, & altus quomodò erit? ut Asianus ille tuus; Exilis, aut etiam Temperatus. Genus *Insumum* in copia agnoscis: ego *Summum* in Brevitate. Militiam si intuemur, non turba, sed disciplina ad victoriam facit: non quam

quam multi, sed quam boni put-
gantur. Etiam in Eloquentia Vie-
atoria est, quam *Persuasionem*
vocant, non multitudine, sed
robore & vi verborum obtinen-
da. At aures meas, inquietas, non
impler siccus ille & coactus ser-
mo. Non quid aures, sed quid
animus capiat, dispice. Etenim
quæ duæ laudatæ orationis par-
tes sunt, *Numerus* & *Ornatus*, in
Brevitate locum propriè habent.
Ausim dicere: Brevitas ipsa, vis
& venustas mera est. sed in Nu-
mero vis, in Ornato Venustas.
Confer utrumque & examina.
Numerum non copia, sed copu-
latio vocum, sive structura gig-
nit: adeoque in paucis juxta
plurimisque invenitur. *Apud*
Astaticos numero serventeis, ut
graviter Cicero censuit, *inculca-*

ta reperiens inania quadam verba,
quasi complementa numerorum.
Jam verò Ornatus, non in tota
solum periodo, sed in verbis sin-
gulis. Ipsamque Rethores ~~Beg~~
~~Xylojia~~ inter Schemata retule-
runt. Unum Fabium laudasse
abundè sit, lib. viii. cap. iii.
Merito laudatur Brevissas integras;
sed ea nihil prestat, quoties nihil di-
citur, nisi quod necesse est. ~~BegXylojia~~
vocant, quae reddetur inter Schemata.
Est verò pulcherrima, cùm plura
paucis complectimur. quale illud
Sallustij est : *Mithridates corpore*
ingenti, perinde armatus. Hoc malè
imitantes, sequitur obscuritas. Ne-
que tamen unius generis Brevi-
tatis hic ornatus est : *Modo, Aku-*
mine, Emphasi, Aposiopesi variatur,
quæ omnia in eo posita sunt, ut
plus significet oratio, quam di-
cit:

cit: atque etiam id quod non dicit. O vim! ô venustatē! Numerum quæris? pugnare Laconismo liceat: Ornatum? delectare. Et tamen utrumq; distin-
ctiūs videamus. Pugnare quidē,
ex Fabii sententia, lib. ix. cap. iv.
Nam ubicumque acriter erit, &
instanter pugnacit ērque dicendum,
membratim cæsimus dicemus. Nam
hoc in oratione plurimum valet ad
eoque rebus accommodanda compo-
sitio, ut asperis asperos etiam nume-
ros adhiberi oporteat, & cum dicen-
te aquè audiētem inborrescere. An
vero delectare? In Catone, ut
jam Græcos omittam, manife-
stum. Hujus enim Cicero ipse,
De Claris Oratoribus, ornatam
& aculeatam Brevitatem lau-
dans, Neminem, inquit, antepones
Catoni. Ornari orationem Graci

pusani, si verborū immutationibus
utantur, quos appellant rebus: &
sententiarū orationisq; formis, qua
vocant ἔμμετρα. non verisimile est;
quām in utrōq; genere, & creber, &
distinctus Cato. Quomodo igitur,
ejusdē Ciceronis sententia, in ea
est hæresi, quæ nullū sequitur florem
orationis? Quiāne (verba sunt ē
Præfatione Paradoxorum) Mi-
nus Interrogatiunculis, quasi Pun-
ctū, quod proposuit, efficacit. At hoc
ipsum nec fieri sine Robore, nec
sine Ornamento potest. Sanè, ut
γλυκυπηρία quædam vini grata pa-
lato, quia pungit: ita orationis,
quia acrimonia perfundit ani-
num, & excitat. Flaccida illa &
vieta verba, ipsa mole molesta
sunt, & palatum melioris mentis
à primo pinguis unctæque ora-
tionis gustu nauseat. Tamen hoc
jam

jam vitio pascimur, ac loquacitate corruptimus indolem, & Eloquentiam ipsam enervamus. Quām verè Petronius! Nuper ventosa isthac, & enormis loquacitas Athenas ex Asia commigravit, animosque juvenum ad magna surgentes, velut pestilenti quodam sidere adflavit: semelque corrupta Eloquentiae regula fetit & obmutuit. Bona Suada, quā appositè in nostros mores! Magno hiatu ampullas projicimus, ac tū demum numerosè ornateq; scripsisse videmur, cùm totam paginā periodus implet. Lepidi Oratores! & tamen, nescio qua audacia, Tulliani. Scilicet, quia verba, & tumorem habemus; quia copiam, vitreāmque fractam. Quòd si Oratorem effrænata loquacitas facit, non in Schola aut Curia, sed

colendam in Gynæcéo Elo-
quentiam putem. Hic *Mulſas* au-
dias, hīc *laterculos*,

*Sesamum, papaverēmque, tristi-
cum, & frictas nuces.* Mulierum
scilicet hoc vitiū, hæc supellex,
ut *nullo rerum pondere innixa* (ver-
ba A. Gellii usurpo) *verbis bumi-
dis & lapsantibus diffluant.* Muli-
erum? imò & Virorum, qui qui-
dem innato prodigæ effrenisque
linguae morbo sexum malè mu-
tant. Odiosum genus! quos vi-
ros videas, mulieres audias: imò
malum genus! nisi in præsidium
culpæ Natura vocaretur. Sed
corrupta Natura, quæ soluta flu-
it lingua: corrupta lingua, quæ
colluvione verborū æstuat Non
circumducam Oratorem meum:
à se ipſe, & in se ipſe Brevitatem
discet. Etenim Artem Naturæ
pedisse-

pedisse quain esse è decretis Sa-
 pientum sciimus: unde paria u-
 triusque vestigia sunt, premenda
 pari pede, parique motu, si quis
 rectum iter amat. cùm verò fo-
 qui altera, eloqui altera doceat;
 iisdem pænè lincis utraque cir-
 cumscripta, per eamdem semi-
 tam procedit. Quid igitur? Ar-
 tem sequeris, & rectam dicendi
 formam? Ad Naturam transi,
 hac duce adsequeris. Sic Elo-
 quere, ut loqueris; breviter, ar-
 gutè, nervosè. Nemo propitium
 Artis, ut sic dicam, numen sibi
 fecerit, si Naturam offendit. at
 verò Naturæ præceptum est, co-
 piosam mentem paucis & con-
 strictis velut verbis efferre. Vide
 ipsam corporis tui machinam:
Petulantia verborum coercenda
vallum esse oppositum dentium in-

venies; ut loquendi temeritas non
cordis tantum custodia atque vigi-
lia cohibeatur; sed & quibusdam
quasi excubitorum in ore positis sepius tur-
rit. Ut igitur Sermonem qui conge-
rie laborat, bona Natura non
fert: sic nec Ars ipsa Orationem.
Etiam dico: Lex Rhetorica Ap-
tam dictio nis seriem exigit: apta
non erit, nisi brevis sit. Etenim si
per se res magna, de qua agitur,
etiam paucis pro lata verbis ma-
gna erit. si exilis & parva, vocis
lenocinio amplianda non est. A-
gesilaus, laudante quodam Rhe-
torem, quod magna dicendi fa-
cilitate res parvas exaggeraret:
*Ego uero ne suorem quidem, ait,
bonum putem, qui magnum exigno
pedi calceum induat.* Vera com-
paratio. Nam rei sive sententiæ
vestem Natura Orationem fe-
cit:

cit : si vestem: cur laxam potius,
quām concinnam ames ? Nolo,
hominem sarcina vestiat : sed
nec animi teneriorem sensum.
Togam nemo sumit, ut bajulet.
odiosus ornatus, si onus est. Et
tamen in prodigo Orationis am-
bitu rugæ, & syrmata, id est one-
ra quædam verborum sunt, quæ
delicatæ terretisque aures non
sustineant. Quintilianus eadem
imagine, lib. xi. cap. x. dat tem-
pori ne crassa toga sit, non serice; ne
intonsum caput, non in gradus atq;
annulos totum comptum : cum in eo
qui se non ad luxuriam ac libidi-
nem referat, eadem speciosiora quo-
que sint, quæ honestiora. Lacedæ-
monii Cephisophontem, quòd
jactaret se de qualibet re totum
diem posse dicere, ejecerunt; bo-
ni Oratoris esse decernentes, pa-
rem

rem rebus Orationem habere. Quid Romani? pari severitate semel iterumque ex urbe Rethores ejecerunt. Annon & pari caussa? Scilicet boni purique mores cum illum tumorēmque dicendi non ferebant. Res & facta curae erant: oratio verò, quæ gravitate & moderatione quadam breviter suavitérq; res & facta explicaret. Sed quæ constantia rerum optimarum? Cum moribus corrupta etiam Eloquentia, postquam in urbem Alianus ille luxus immigravit. Facile fuit, enervatis animis, sermonem mollitie inquinari. Ut pectus, ita lingua cōjusque: & in omni populo rationem morum oratio sequitur. Romani quidem, cùm boni, etiam diserti fuerunt. Quid enim? In pulchra, pura, sancta urbe solam

lam dicendi rationem culpes? in turbida, tumida, foeda illam solam laudes? Alio ævo Virtutem Romæ quererere, alio Eloquentiam, error est. Si verum amamus,

Moribus Antiquis res stat Romana, virisque:

& Eloquentiâ Antiquâ. Mores Antiquos disce, & Eloquentiam habes: illam puram, illam sobriam, illam castam: quæ non dicam hominibus, sed Deo ipsi grata. Quid longa sermonis periodo preces cumulas? brevi carmine puram prome mentem; Numen placasti. Apud Antiquos ipsi Apollini Pythio-partimoniam hanc acceptam fuisse, decantatæ sententiæ, *τυῶι σταύτοις*, *Μηδὲν αἴτως*, similésque ejus templi foribus præfixæ testantur. Quid Leges, quæ & ipsæ divina quadam

dam aura constant : Apud omnes gentes breves fuere, apud Lacedæmonios brevissimæ, magna & solicita verborum frugalitate à Sapientibus conditæ, velut à Numinis acceptæ, ut reverentiam & auctoritatem quandam divinam Brevitate iavenerent. Etiam Reges Principesque, qui Deo proximi, interris Deum, repræsentant, sermonc parci, sed arguti, majestatem suam Laconismo commendant, Apophthegmate Diadema : putentes eadem fascia quæ caput ambit, linguam quoque vincitam. Eminent inter homines ; imò supra homines, hac pænè de caussa, quod, πολυλογία ad fôrdes populi relegata, sententiis conclusa oracula loquantur. An ad exempla veniam : Porus ille, ut est

est apud Plutarchum, ab Alexandro Magno captus, rogatusq; quonam modo tractari vellet, in iusto verborum omni apparatu & plenitu, ne e blandiri salutem captivus visceretur, Baonius, respondit, nec aliam vocem, cum saepius interpellaret, extorquere a victo victori potuit. O animum, ô sermone in fordida Fortuna Regium! Et utrumque admiratus Alexander, dignum misericordia, imò regno censur, habuitque *Aegram curavit,* (verba Curtii) haud secus quam si pro ipso pugnasset. confirmatum, contra spem omnium, in amicorum numerum receperit, mox donavit ampliori regno, quam tenuit. Hæreō in exemplo, ac nescio profecto Indum potius, an Macedonem admirer. Ille bello victus, hic sermone:

mone: ille mora, hic momentò.
Ubi Martis negotium erat, ma-
gno armorum apparatu Rex è
Solio proturbatus: ubi Suadæ,
nullo verborum restitutus. Mar-
tem vide, Suadam vide; & hoc
modo sive pugna, ut Fortuna vi-
ctor sis; sive loquere, ut animo
invictus. In Castris Milites suos
Imperator numeret: Verba Ora-
tor pro Rostris ponderet; non ut
copiosè, sed graviter virilitérq;
dicat. Leves isti & inanes soni
evanescunt: sententiæ strictæ &
acres, ut cum Fabio dicant, feri-
unt animum; & uno ictu frequenter
impellunt, & ipsa brevitate magis
barent, & dictione persuadent. Sed
in exéplis porrò videamus, bre-
vibus & Spartanis. Cleomenes à
legatis Samiis prolixa oratione
provocatus, ut bellum Polycrati
tyranno

tyranno faceret, pulchrè suaviterque respondit: *Eorum quæ di-
xistiis prima non memini, mædia non
intelligo, ultima non probo.* Archidamus etiam, cùm intellexisset
Eléos velle Arcadibus auxilium
ferre, paucis verbis deterruit:
*Archidamus Eléus, Bonum est qui-
escere.* Philippi Macedonum Re-
gis minax ad Lacedæmonios
epistola erat: *Si exercitum in fines
vestros duxero, stragem & vasti-
tatem dabo.* Responderunt unica,
sed magnanima voce EI, id est,
Si duxeris. Iterum, cùm idem
Philippus quæsivisset: an in ur-
bem à Spartanis recipiendus es-
set, ingentibus literis rescripse-
runt OY, id est, *Non.* Verba ista,
an fulmina sunt: sanè cum tetro-
re dicta, sive scripta. Et tamén
plura invenias: quæ nunc etiam
in

in Optimo & fortissimo Princi-
pe nostro Petro Enriquio Gas-
manno, Comite Fontano, plena
laude effulgent, & in oculis ævi
sunt. Brevis est, Laconicus est, si
quis Antiquorum; cuius, ut facta
exempla, sic verba dogmata sūt,
in Historiam utraque referenda,
ut æterna sint. Ille quidem erit,
glorioso belli pacisque habitu:
& ego ero, si eumdem descri-
bam. Nunc certè quod liberè
libenterque dicam, auspicio ejus
fit: quod Laconicè, auctoritate
& exemplo. Quid non velim hoc
Auspice? quid non ausim hoc
auctore? Stilum meum amat, co-
natum fovet, & Laconismum sti-
lo & conatu meo publicè vult
promotum. Sed annon bono cō-
filio bono que jure? Litterarum
interest, puriore illo Suadæ rore
tingi

tingi ingenia: interest Reipubli-
cæ, forum curiamque tranquilla
q[ui] ad amē eloquentia gubernati.
Quo strepitu, quo æstu & astu
verborum utrobius laboratus
Remedium ecce promo. Etenim
in omni negotio, si experiamur,
usum laudemq[ue]; Brevitas habet.
Ac profectò quid verbis opus, si
verbo sententiam lepidè & ar-
gutè repræsentres. Brevius com-
pēdio, quam periodo itur. Quod
in numeris, hoc ipsum in verbis
probo, ne oneri, sed usui sint.
Atque ut magnum nomen pauci
numimi faciunt ac diluunt, si bo-
ni: sic magnum sensum pauca
verba, si bona. Imi Mercurii ho-
mines cum strepitu peculium te-
runt iis stipant, ære arcam one-
rante: at splendidiores, nummo-
rum competitum, ipsum aurum
amant.

amant. ad eundem modum, angustioris doctrinæ mentes, in accervum vacua grandiaq; verba cogunt & cumulant, magno sono, exiguo sensu ; in quos Sallustianum illud conveniat , *Satis Loquentia, Sapientia parum* : sed qui melioris Musæ censu instructus; is verò colligit in compendium verba , & exigua mole magnum ingenii pondus librans , boni Oratoris , bonique Civis nomen tuetur. Ut igitur in arca , sic in ore thesaurus est ; immo os ipsum melioris Suadæ arca est. Melioris & atque etiam deterioris ; è qua & æris sonitum , & auri pretium depromas. Nam profectò Multiloquentia sono constat , & æs merum est : Breviloquentia pretio, & aurum est. unde sicuti metalla ista colo-

re, & virtute : ita omnino characteres illi distant. At enim Ciceronem, Eloquentiae Principem, Mihi objicias. Ita, principem : sed ut tunc iudicia erant, Asianae: quem sāmen, verba apud Quintilianum sunt, & suorum homines' temporum incessere audebant, ut tumidiorem, & Asianum, & redundantem, & in repetitionibus nōmīnum, & in salibus aliquando frigidum, & in compositione fractum, exultantem, ac panē viromollisorem, Quid miramur ? sive Natura, sive studio talis alicubi fuit ; & sui ævi urbisque moribus se dedit, ut ubertate & luxu orationis excelleret. At certè excelluit, & tumido in genere dicandi laudē summam adeptus est. Quòd si tamen serio virum intucamur, scripta perlustremus, facile erit,

etiam

etiam ipsius Ciceronis testimonia,
atque adeò exemplo, neglegam
etiam Laconismi formam in usum
pretiumq; mortalium revocare.
Sed nimis prolixa nunc quidem
Oratio est: ac vereor ne aliam
laudare, aliam habere videar:
caveo. Cui Cicero placet, ego
quoque placere cupiam: cui
Brevitas, Ciceronem ipsum præ-
scribam. Ciceronem, inquam:
illum Atticum, imò Laconicum,
in re & argumento severiore.
Hujusmodi *Paradoxa* sunt, bona
illa; alta illa, velut in exemplum
robustioris Suadæ. Sapientiam
ipsam videoas, ornatam, an armata?
Verbis parco, re ostendam.
Hoc enim & Anni, & Laconismi
Auspicium quoddam est, quo
excitare Juventutem ad amo-
rem priscae Eloquentiae volui, &
stili

stili atque Dictionis meæ Geni-
um breviter commendare. Ve-
niat igitur, & me audiat, quisquis
Artem dicendi Laconicā amat;
imò veniat, quisquis Asiañam.
Ad utramque enim novo labore
facilem viam aperiam: veteri
cxemplo, viros bonos, dicendi
peritos, urbi atque seculo red-
dam. *Dixi.*

Hic manibus plaudens *Biffius*.
Dixisti, inquit, & quidem
tuo more. Stringis sententiarum
merum quoddam robur, nec du-
cis auditorem, sed trahis. De me
fateor: tuus sum, & suffragium
Brevitati addo. Sed nunc ab
Encomio ad Defensionem. Ac scire
priùs aveo quid ingeniosa hīc
ubertas potuerit, quos aggeres,
vincas, plut̄os egerit in moenia
hæc

hæc Spartana. Ego jam facilior,
& motu dictionis excitatus, Mo-
rem desiderio tuo geram, in-
quio. & simul Epistolam *Farnesi*
finu promens, legere in hæc ver-
ba cœpi.

JO. BAPT. SACCO, &
ERYCIO PUTEANO.

Beastis me viri spectatissimi,
alter Laconismi munere, alter
doctrina in Laconismo recondi-
ta. *Sacci liberalitate, Puseansi di-*
sciplina, non modò ab ii plenior,
sed etiam ab eo ipso qui antè
eram propè alius. Eo momento,
quo vix è manibus Encomium de-
posueram, præstò ad me Tubisti-
us cum novo exemplari, magnus
auctoris amicus, meus non vul-
garis Quam tibi, ait, felicitatem
antè precabar, nunc apporto:

sta-

statimque simul exemplar ostendit. Tum ego, Non est oculorum, inquit, iste cibus, sed pectoris: nec quicquam apportas novi, quia id omne jam devoravi. Quid? plausit ille mihi, ego pariter illi, quod quasi factus esset Lacon, eique in mentem veniret Ciceronis pœnitere. At ubi longius inter nos effluxit oratio, mutuaque Laconismi laus hinc inde raucescere coepit. Heus tu, dixit, Puteani hic adsum nomine amicè libereque rogans, ut ad ipsum de Laconismo tuum proferas judicium. Abiit statim deinceps *Tubatius*. Tum ego mecum: Quid faciam? longè alia de Laconismo mente meam imbuerat opinio: pudet, quia turpe est hoc verbo uti, non putaram, opinionis meæ errorem

C pro-

proscr̄re. Verūm quoniam meus
erga vos Amor omnem vincit
pudorem, non gravabor eum
vobis insurpare, dum libenter
modò audiatis.

Proæmio perlecto, levi pausa
vocem colligebam: cum su-
am interponens *Biffius*, Hæc,
inquit, mella sunt, & ritè in præ-
gustum. At palatum meum pun-
git tamen illud *Ciceronis pænitere*.
Quid? *Tubatum tuum?* illum
suavissimè oris & animi virum?
illum, qui, ceu Larem familia-
rem, Arpinatē nostrum colit?
Nec tu opinor Antonius aliquis,
ut nova proscriptione etiam in
libros sœviās, aut Manes potius,
principis Oratoris. Ego com-
motior, Leniùs, leniùs, inquam;
Atticus, non autem Antonius
sum;

sum; imò, quia hunc laudasti, ore
 animoque *Tubatius* sum. Nonne
 cum *Quintiliano* publicè &
 quotidie clamo: *Ille se profecisse
 scias, cui Cicero valde placebit?*
 Sed cùm studiosa imitatione in-
 genium jam subactum est, stílus
 firmatus; boni alii ne displice-
 ant. *Prudentis* est, ut idem *Quin-
 tilianus*, quod in quoque optimum
 est, si possit, suum facere: cum in
 tanta rei difficultate unum iniurer-
 tes, vix aliqua pars sequitur, ideo-
 que cùm totum exprimere quam
 elegeris, penè sit hominis inconces-
 sum, plurimum bona ponamus ante
 oculos, ut aliud ex alio bareat, &
 quo quidq; loco conventat, aptemus.
 Angustæ illæ mentes sunt, quæ
 angustiis se claudunt unius scri-
 ptoris, & puerile vitium in lau-
 dem jam adultæ trahunt. Nos

viri simus, sapiamus, & porrò
legamus. Ridente, ac annuente
Biffio, reliqua aggressus sum.

Putabam, neque Sagum cum
Musis, neque Laconismum
quicquam cum re Literaria ha-
bere commune. quoniam enim
duplex est virtus Oratoria, una
quæ in ubertate consistit, & co-
pia; altera, quæ in brevitate est
posita: videtur Laconismus, qui
copiæ interitus est, brevitatis
morbus, ab omni virtute dicendi
exterminandus. Nam ut ex re-
rum cognitione efflorescit ora-
tio: ita ex siccitate doctrinæ suc-
cus & sanguis orationis exarescit
in Laconismo, quem non nisi in
Lacone probo, hoc est, in homi-
ne rudi & impolito. At probavit
Plato. probavit? imò laudavit,
sed

sed ut pudorem, cui nullus est
inter mortales, nisi admissa cul-
pa, locus. Quia Lacones Græ-
corum erant pessimi, nec pote-
rant, quæ non bene didicissent,
non male effutire, publica lege
cavit Lycurgus, ut dicendo men-
tem suam potius suppresserent,
quam aperirent. Itaque qui
antè bardi ad dicendum erant &
stolidi, repente facti sunt balbi.
quæ res primùm admirationis,
deinde Laconismi nomen sorti-
ta est. Nec certè quidem mirum.
Nam ut optimum est ad elo-
quentiam proficiscentibus via-
ticunt ars omnis, & doctrina: ita
brevis, & compendiaria semita
ad Laconismum est ignorantia.
Atqui trito sermone, multò est
difficilius laconizare, quam phi-
losophari. magnus id ad Laco-
nismi

nisi notam accedit cumulus
reprehensionis. Siquidem apud
eos, in quibus mica modò aliqua
sit salis, nihil magis, quam quod
dedecet, opere sum est & diffici-
le. Itaque viro bono, difficilior
est viri boni nomen maculare,
quam olim Atlanti fuit mundi
globum suis humeris sustentare:
longeque facilius viro forti est
mori, quam hosti terga dare.
quid dicerem quam laconizarc?
Qui laconizat, non tam Athenas,
quam Musas ipsas oppugnat:
quas qui sequitur, non quicquid
in buccam venit, & eructat ex
tempore, habet pro oraculo, ut
solent Lacones; sed artis esse
putat, minuta ad vivum resecare,
atque ingenii minima quæque
ad calculos revocare, quod nullo
modo potest Laconismus pati.

Cùm

Cum igitur Lacon nescio quis vellet ab Isocrate arte dicendi instrui, negavit Isocrates id se faciaturum, nisi duplo majoris quam ceteros instrueret, eò quod illum antea non posset artem dicendi docere, quam dedoceret laconizare. In Laconismo enim neque auctoritati, quae est Jurisperitorum; neque exemplis, quae sunt Historicorum; neque fabulis, quae apud Poetas lampades sunt Musarum; nec denique argumentis, quae valent ad artem differendi, ullus est in quo consistant locus. Quare Laconismus quantum detrahit Eloquentiae, tantam maculam Majestati inurit Regiae. Nam eloquentia non solum est ars suadendi, sed etiam imperandi. Nullum est enim, si sapimus modum, firmius imperii

vallum, quām quod eloquentiæ nervis & viribus tenetur stipatum. Itaque Reges ii omnes, ut refert Hesiodus, qui D:o sunt chari, quasi divinitas eloquentia sunt donati. Quoniam igitur nulla est in Laconisno copiæ sedes, an ulla erit brevitati? non opinor. Nam ut persistam in exemplo, cùm Philippus scripsisset, Si in Laconicam impressionem fecero, extorres vos agam, rescriperunt, aīx, absolvitur Laconis. mus una dictione Si, quæ dictio, quia nec esse, nec dici potest oratio, quæ in Laconismo erit orationis brevitas? Non tam inane est, quām ridiculum, nodum in scirpo quærere. Non est in Laconismo brevitas, sed vitium brevitatis. Nam brevitate exprimitur: Laconismo supprimitur
quod

quod res est. illa non probatur nisi dilucida : hic reprehenditur nisi subobscurus. illa dicit quod non est silendum: hic tacet quod est dicendum. Quare neque sententiae Philosophorum, neque Medicorum Aphorismi, neque juris regulæ, in quibus summa est brevitas, possunt Laconismi appellari. Non enim capiunt Laconismorum angustiæ ullos fines, & terminos doctrinæ, qui sæpè delitescunt in brevitate. Quare Laconismus, & brevis oratio longo intervallo sibi inter se dissident. Hæc quippe inventa est doctrinæ aperiendæ cauſa: ille vero ignorantia occultandæ gratia. Hæc in scholis: ille in imperitorum grege locum habet. Aliud igitur est Laconismo, aliud brevitate uti. Nam domi-

nus Monosyllabus Laconismum
sequi potest, brevitatem non po-
test; quia non orationis, sed si-
lentii fructum quærit. Nam cùm
nitu potius imperet, quàm ver-
bis; servos oculis; non auribus
vehit. Sed ut eò *Puteane*, unde
aberravit, mea redeat oratio, tu-
um amo Laconismum. Nam a-
micorum non solum debet esse
mutuus amor, sed etiam judici-
um: nec communis tantum sen-
sus, sed etiam voluntas. Statui
igitur jam, ne vobis obloqui, sed
vobiscum loqui videar, in ipso
vestigio Palinodiā canere. Nam
si amicus non est amicorum si-
milis, sed idem, ipse mihi con-
troversus sim & renitens: nisi
probem quod vobis placeat.
Hæc scripsi fusiūs, ut discatis in
posterum non Laconicas, sed
verbosas

verbosas ad me dare litteras. Valete disertissimi viri. Ticini, vi.
Idus Februarii, 80. 150. vi.

Hactenus auditor *Biffius*, quasi firmatis silentii induciis, urgere *Patrocinium* coepit. At ego spatium poscens, Quod sine dolo malo fiat, inquam, seorsum ad Clariss. *Saccum* Appendix in calce reliqua est, velut gemmula Amoris: hanc adjicio. O innino, inquit *Biffius*, ut blando emblemate epistolam obsigneinus. Lepidè, inquam: & simul schedulam explicui.

Vbi legeris, consinde statim quæso epistolam: nec puta tibi cum *Pateano* communē. Non enim mihi satis est Amicū non offendere: cupio etiam suspicionem

RE S P E X I T me *Biffius*, &
Quid hoc rei? inquit: ad du-
os scriptæ hæ litteræ, ad unum
missæ. Ego tamen *Sacrum* laudo,
quòd communicavit. Qui misit
epistolam, ne offenderet, timuit:
qui communicavit, scivit profe-
ctò non posse te offendì: ille ami-
cè quidem, sed hic prudenter
etiam; ut occasio *Patrocinii* na-
sceretur. Ego subjungens, Magis
dices, inquam, si doctissimum
Sacci responsum vidisses, quo &
differit ipse de *Laconismo* gravi-
ter, & rationem putat, cur negle-
cta appendicula, lectionis me
participem fecerit, atque con-
fortem. Iterùm *Biffius*, Jure, in-
quit, fecit: & sic nunc timidissi-
mam *Farnesi* suspicionem rideo,
aut

aut reprehendo. Nam etsi

Τηροντα δεινόν εἶναι ἀνθρώποις γενούν,

Grave admodum suspicio hominibus est malum : quæ tamen in docto Amore potest esse suspicio ? Frustrum studiorum Amor impedit, æmulationem si excludit ; & in improbis hominibus, etiam laudanda hactenùs invidia, quod remissum urat animum virtutis defiderio, & torqueat. Aureus Paterculi locus est, lib.

i. Alit æmulatione ingenia : & nunc invidia, nunc admiratio imitationem accendit : maturèque, quod summo studio petitum est, ascendit in summum : difficilisque in perfecto mora est, naturaliterque, quod procedere non potest, recedit. Et, ut primò ad consequendos quos priores ducimus, accendimur : ita ubi aut præteriri, aut aquari eos posse desperavi-

speravimus, studium cum spe sene-
scit; & quod assequi non potest,
sequi desinit, & velut occupatam
relinquens materiam, queris no-
vam. prateritōq; eo, in quo eminere
non possumus, aliquid, in quo nita-
mur, conquirimus. Plura parabat
Biffius, cùm sermonē ego trans-
ferens. Sed nos, inquam, nimirū
diu in procinctu. quin coronas
sumimus, tibias inflamus, & Mu-
sicum, imò Laconicum auspica-
mūr hoc certamen? Propriè sic
loquor, nam solenne Lacedæ-
moniis, instructa jam acie ~~separat-~~
~~etu~~: & Spartanæ Civitatis, ut ver-
ba Valerii ponam, exercitus non
antē ad dimicandum descendere so-
lebant, quam Tibiae conceperint, &
Anapæsti pedis modulo cohortationis
calorem animo traxissent; vegeto
& crebro ictus sono strenue hostem
invadere

invadere admoniti. Ego tamen non hostem, absit; sed Civem & Amicum: nec invasi, sed excepti per delicias invadentem, & velut stili ludum. Ergo nulla in hac ferro hostilitas. fine vulnere ictus sunt, & amoeno tantum strepitu collisi evanescunt. Amo, æstimo *Farnesium*, imò veneror, & præter ætatem suavis ejus humanitas & insignis doctrina merentur. Hauserat vocem mentemq; simul meam *Biffius*, &, hoc jam scio, inquit, cum amicoti rem esse. Perge, & ipsam mihi expedi, sed Spartano more. Expediam in quo; & cum dicto initium Embaterio dedi.

H. FARNESIO S. D.

A MOREM, & simul Ingenium tuum video, Henrice Farnesi:
Amo-

Amorem in me, quem laudas,
Ingenium in *Laconismum* meum,
quem oppugnas. mite Ingeni-
um, blandum Amorem ; ut ne-
sciam utro magis adlubescas.
Mihi verò liceat & hujus flam-
mam, & illius scintillam aliquam
reciproca scriptione common-
strare. Quantum video, litteræ
tuæ, opinionis labefactatae quæ-
dam quasi reliquiae sunt (tu *Er-
rorem* modestissimè appellas) an
prisco more peniculo detergen-
dæ ? imò verò calamo, etsi oc-
cupato. *Laconismum* ad virtutis
exemplar, liberum & lætum esse
volo, & sine ullo jugo. Annon
Lacones ipsi fuere? Apophtheg-
mate professi sunt. cùm enim in
agrum eorum Philippus impres-
sionem fecisset, ac perituri om-
nes viderentur; quispiam ad La-
conem

conem : Quid nunc facietis, o La-
comes? Ille verò animosè . Quid
enim, inquit, aliud, quām fortiter
mori? Nam Græcorum nos sibi li-
beri esse, & aliis non parere didici-
mus. Itaque quia virtus ~~neustig~~:
etiam *Laconismus* erit, caputque
tollet pressum inani quadam ar-
gumentorum mole, non oppres-
sum. Molem enim sentio magis,
quām pondus : & verborum in-
fidias potius, quām vires. Quid
mīrum? sic munitum rationibus
Encomium erat, ut nisi dolo inge-
niōque tentari non potuerit. Ego
Laconismam, id est *Brevitatem*
laudaveram : tu in eo totus, ut
convincas Brevitatem non esse
Laconismum. Hic scriptoris
tuæ scopus, hæc summa est. sed
obsecro, annon boni Auctores
promiscue usurpant? Ipse Ci-
cero,

cero, cuius tibi auctoritas sacro-sancta sit. is igitur lib. x i. epist. xv. ad Brutum, solenni formula:
Plura scribere non debeo, presertim ad te, quo Magistro Brevitatis uti cogiso. Iterum ad eumdem, epist. xxv. Brevitatem secundus sum, te Magistro. Et paullo post, utrem conficiam: *Sed quid ego? non impior laxioris tuus: altera jam pugnella procedit.* Quid potest luculentius? Mihi tamen eloquii tui machinas dejicere tam repentino nimbo propositum non est: inspicere potius & examinare, an validæ per se, & *Laconismo* expugnando. Alii fortasse in prædictu, ut incurvant: atque his arma velut in prælusione monstranda, ut caussam & simul adversarium cognoscant. Hanc ne quis pugnam censet, pompa est:

est : sed lusorium stilum, si isti quidem in medium proccdent, decretoriis excipiet. Nunc igitur tecum mihi res erit mi *Farensi*, sed amica ; & præcipua scriptio[n]is tuæ capita obiter dispungam, amoœnitate, acumine, &

Brevitate nota qua Lacones utimur.

Ais :

PUT A B A M neque Sagum cum Musis : neque LACONIS M U M quidquam cum re Literaria habere commune.] Mirabar ego esse, qui hoc putaret. Scilicet, ^{Aμυνοι} La- cedæmonii, quia Martiales. Musis tamen , memorabile dictu , rei divinam faciebant: non dicam domi , id est habitu pacis ; sed militiæ, præcincti & induiti sago , idque in ipso punctistitio pugnæ. Hostia capella erat : tu

munera nobis pande : & Rex ipse
 publico nomine sacrificium per-
 agebat. Plutarchi expressa verba
 sunt , Lycurgo : *Ante pugnam*
Musis Rex sacrificabas. Neque
 silentio transibo caussam aut ab-
 jungam. Nam admonebat (eun-
 dem Plutarchum exprimam) ut
 videtur, *Disciplina & Iudiciorum;*
 ut in periculis offerrent se , & suc-
 cessum ad res memoria & oratione
 dignas præstarent. Rectè. nam
Dignū laude virū Musa vetat mori.
 At verò, inquies, colebant Mu-
 fas, non callebant. Utrumque,
 mi *Farnesi* : sed cum Modo, nec
 nisi in via ad Virtutem. Taciti
 sententia est , *Difficillimum esse*
tenere ex Sapientia modum. Mol-
 lescit enim nimio otio animus,
 & pertinaci rerum contemplati-
 one ~~adeguatur~~ redditur, resque
 ipsas

ipsas averfatur. Contrà Lace-
dæmonii, in actione erant; idco-
que dicti ἀμύνου, quòd otiosas ar-
tes otiosè non trætarent. Nam
judiciorum hæ deliciæ sunt, ut,
nisi toto quis fonte pectus pro-
luat, libasse Musarum rivos non
videatur. Ego tamen cum Tacito
retinendum Modum illum cen-
seam, neque ex sapientia solùm,
sed ex omni Literatura. Iterùm
dico, Lacedæmonii tenuerunt.
Nam, ut apud Plutarchum In-
stitutis Laconicis lego, ηάμματα
ἐνεργοὶ χρείας ἐμάρτυρον, Literas, quan-
tum usus poscebat, discebant. Et
Romani hoc exemplo, apud Sal-
lustium: Prudentissimus quisq; ne-
goctosius maximè erat. ingenio ne-
mo sine corpore exercebat. optime
quisque facere, quam dicere: sua ab
aliis benefacta laudari, quā ipse alio-

rum narrare malebat. Faciebant
igitur, & hi, & illi : atque etiam
Dicebant. sed qua vi, & robore!
ut verba, an arma plus vereare,
dubites. De Philosophia, an
seorsum dicam? hujus studium,
scribente Platone, Lacedæmo-
nii coluerunt. Insignia, & plus-
cula in Protagora verba sunt;
cum laude Gentis, & Laconismi
exprimenda: *Philosophia Graco-*
rum vetustissima & frequentissima
in Creta, & Lacedamone exstat.
Item: Sunt vero utrobique non
Viri solum doctrina egregii, sed eti-
am mulieres. Lacedemonios autem
ad Philosophiam atq[ue] Eruditionem
optime institui, hinc manifestum.
si quis enim cum Vilissimo eorum
aliquo colloquatur; Rudem plerum-
que apparere in verbis prima specie
comperiet: mox, ubi opportunitas
exegerit,

exogerit, verbum illi breve quidem
concordumque, magni tamen mo-
menti tanquam vehemens Iacula-
tor emittit; ut quidem qui cum co-
differit nihil à puerò differre videntur.
Laconicam vero Disciplinam
in Sapientiae Eruditissime studiis
potius, quam in corporis Exercita-
tionibus consistere, ne de nostris di-
cam, Antiqui animadverterunt,
quippe qui cognoscerent, Laconis-
mum enunciare posse, Viri esse ab-
solutè docti. Ex eorum numero erat
Thales Milesius, & Pittacus Mi-
tylenæus, & Bias Prienensis, &
Solon noster, & Cleobulus Lin-
dius, & Myso Chenensis, deni-
que Chilon Lacedæmonius. qui
omnes amuli, & amatores, & stu-
diosi Lacedæmoniae eruditiois. At-
que hanc tam eorum Sapientiam
fuisse, clarum, è Brevibus illis Di-
ctis,

Eis, & illustri memoria dignis, quamquam Sapientia primitias Apollini Delphico consecrarent, & templo inscripsere : Nosce Teipsum, & Nequi i Nimis. Hec eam ob causam refero, quoniam Antiqua Philosophandi ratio, in Brevisitate Laconica consistebat. Grandia ista profecto, & quibus, vel invita Multiloquentia, Laconissimus triumphet. Chilon verò ille,

Ος τῶν ἐπτὰ σοφῶν οὐαῖς Θεόφυτος.

Qui sepiem è numero maximus annus erat.

Virtutem gloriāmque patriam peculiariter coluit. Erat scribente Laertio Βραχύλογος : atque hac causa Aristagoras Milesius τὸν τὸν τρίπον, sive Characterem, vocabat χειλάνδον : ego verò βραχυλόγιαν, Laconismum. Lacon erat hic Chilon, & sic sermo Chilonius: imò

imò Lacon erat hic Chilon, & sic sermo Laconicus. Chilon sapiens, Lacon eloquens; sed stricto & robusto quodam ore, & more. Auctoritatem Plutarchi adjicio, περὶ ἀθλεῖας Majori in admiratione & amore sunt, atque Sapientes præ effrenis istis & concitatis habentur, qui Pressi ac Brevoqui; & quorum frugali in dictione multus sis patitur sensus. Nam & Plato (locus in Protagora) hos laudat, similesq; ait peritis jaculatoribus, cum crissa, densa, & consorta verba emitunt. Lycurgus etiam cives suos statim à puerò silencio compescens, ad hujusmodi Brevoloquentiam condocefecit. Etenim sicuti Celsiberi ferrum ad aciem tenebant, ubi in terram defoderint, ac quidquid redundans terrestre eq; expurgaverint: ita Laconica Oratio

sine cortice est, & supervagane primum
 amorigine in soliditatem coacta agri-
 sur. Quippe Apophthegmatica
 illa, sive scire dicenda Brevitas, &
 versatile in responsonibus Acumen,
 emulio silentio oritur. Atque id
 genus dicta maxime Logocibus
 objicienda; ut sentiant quantum ea
 gratia habent, atq; roboris. Quale
 est, quod Philippo Lacedaemonii di-
 xerunt: Dionysius Corinthi, &
 rursum cum Philippus scripsisset,
 Si in Laconicam impressionem
 fecero, extorres vos agam, Re-
 scripserunt: Si. Demetrio Regi in-
 dignanti & clamitanti, Unum ad
 me Legatum Lacedaemonii mi-
 serunt: nibil territus Legatus, re-
 spondit: Unum ad Unum. In ad-
 miratione etiam è prisca qui Bre-
 viologis: & templo Apollinis Pythiis,
 non Ilialem aut Odysseam, neque
 Pindari

Pindari Paenes inscripserunt Am-
phictiones: sed, Nosce teipsum;
Nequid nimis; Sponde, præstò
noxa, admirati nimirum gravita-
tem tenuis sermonis in tanta Brevi-
tate sensum quasi malo ductum
concludentis. Itaque Viti, Lace-
dæmonii erant: in Virtute ipsa
scientiam & facundiam habe-
bant, alieni ab omni λογωτικᾳ,
alieni ab omni verborum leno-
cinio,

—nugisque canoris.

Usui, non gloriæ, animi pariter
& linguae cultus erat; & in armo-
rum, aut laborum pausa, de præ-
claris magnorum virorum factis,
ac virtutum officiis disserebant.
Hic mihi Laconismus est, Sapi-
entia utilis, Eloquentia insignis;
quem nec ventosa verborū con-
geries in dicendo tumefaciat,

nec captioſi οφίσηας surgia in
disputando distrahant. Audiant
hanc vocem, qui ſiccām & labo-
rantem in Lacone Brevitatem
clamat, i.e, ut tu interpretaris,

In homine rudi & impolito.]
Obliqui ſcommatis telum eſt, &
jam olim Apophthegmate re-
percusſum. Nam, ut verba Plu-
tarchi repræſentē. *Platonax Pan-
ſania F. cū Atticus Rhelor qui-
dam Indoctos Lacedaemonios appel-
laret, Reclam, inquit, narras. ſolē e-
nīm Græcorum nihil mali nos à vo-
bis didicimus.* Tuis igitur verbis,
non leſtu,

Duplex eſt virtus Oratoria: u-
na, que in ubertate conſiftit & Co-
pia; altera, que in Brevitate: neq;
propterea ~~neupolit~~ ~~aliqua~~

*Laconismus ab omni virtute
diſcendi exterminandus.]* Cur e-
nim?

nim? audiamus ὑπερήματα.

Copiae interitus est.] Ita; sed
vitiosæ.

Brevitatis morbus.] Ita; sed
vitiosæ. Ut non omnem tu mihi
Copiam sanam dices; sic neque
omnem ego Brevitatem. Utro-
bique & virtutes, & vitia quoq;
sunt. *Copia Demosthenes pla-*
cuit; *Brevitate Phocion,* quem
verborum suorum ~~κομίην~~ sive *Secu-*
rim dicere magnus Orator & ve-
reri solebat: sed alius aliquis dis-
plicuit. privatū vitium cur com-
mune facias? *Quod vero de De-*
mosthene, & Phocione dixi,
suggerit in hujus vita Plutar-
chus: *Imo in Praeceptis Politi-*
cis, βραχυλογίαν Phocionis admi-
randam scribit: *Quippe Polieuctus*
maximum Oratorem pronunciavis
esse Demosthenē: persuadendo vero

gravissimum Phacionem. Brevissima enim ejus dictione m̄berimas sententias contineri. Itaque sana **Copia** glorientur Attici : in Laconibus Brevitas recta & robusta est. Pulchrè, quod Diogenes olim respondit, οὐ τὸ ζῆν κακὸν εἶναι, αἰδί τὸ κακός γένη, Vivere malum non esse, sed male vivere, ad rem vertam: οὐ τὸ λακωνικὲν κακὸν εἶναι, αἰδί τὸ κακὸς λακωνικόν. Invito Genio Breves esse multi student: multi, quia nequeunt; naturæ defectū, artis interpretantur.

Sed jam Platonē etiam, quasi in vacillantis causæ subsidium producis. Περὶ εὐπολεῖσθαι debo. Nam vel hoc fulcro stare Laconismus poterat : quod nunc tamen nova ingenii machina quatid & artetas. videamus.

Laconismum laudavit Plato;
sed

sed ut Pudorem, cu[m] nullus est inter mortales, nisi admissa culpa, locus.] Oblecro Hæcine[m] mens Platonis? ubinam? Modestè dixeritis, nota est, à tua mente nata. Hem! in vitio Pudorem omnem esse! Te consitum esse fene[ct]ute sci-
mus: sed nos Bonam ætatem hoc
ornamentum non spoliamus. Co-
micum audi, Bacchidibus:
*Nam ego illam periisse daco, cui
quidem perire Pudor.*

Sallustium: Pudorem, pudicitiam,
divina atque humana promiscua,
nil pensi neque moderati habere.
Eundem de Catone, id est, Vit-
tutum viva imagine: Cum strenuo
Virtute, cum modesto Pudore, cum
innocente abstinentia certabat. Fre-
quentes Auctores sunt. Sed
egregie Cymicus ille apud Laet-
tiūm, qui cum adolescentem vi-

disset rubore perfusum, Confide,
inquit, *bujusmodi est virtutis co-*
tor. Cato, ut est apud Plutar-
chum, rubore se magis delectari
adolescentum aiebat, quam pallore.
Ac certè Stoica discretione ali-
ud est *aigύρεδω*, siye *συνωπόδω*, ni-
mirum cum vitio: aliud *αἰσθάνω*,
& cum virtute, apud eundem
Plutarchum invenies, Πειτί *συνω-*
πίας. Etiam dico? *συνωπίας* ipsam
nemo *Pudorem rectè vertat*; sed
Vitiosum Pudorem, geminata vo-
ce. planè, ut vel Græca luce ge-
minam in Latino vocabulo sig-
nificationem deprehendas. Ita-
que, ut *αἰσθάνει* Græcè in virtute,
συνωπία in vitio est: sic Pudor La-
tinè, in vitio & virtute. Et passim
Scriptores nunc *Ingenuum* &
Sanctum, nunc *Turpem* & *Fædum*,
aliterque nominant. Igitur quā
Turpis

Turpis Pudor est, laudari non potest: quà Honestus, potest.
Laconismus autem, si laudatur, nisi cum Honesto Pudore comparandus non est. Addis rigidiſſimo planè ore, non enim dicam pectore:

Lacones Græcorū erant pessimi.] Lenius, mi Farnesi, calculumque sustine. indicta causa, sententiam ferre, iniquum est. Tuli, inquies, & causam ipſe jure meo dixi. At ego jure isto non utor. ad viros doctos provoco, & Antiquitatis magnum illud ac venerabile tribunal. Quid tu verò? veteres nobis, an novos libros revolvis? si novos, nulla auctoritate convellimur: si veteres, loca, & verba profer, uti moveamur. In hoc ipso scripto tuo Platonem, Isocratem, Hesiodum video; &

tamen quærd. prodeant ipsi, & vocis suffragia coram ponderentur. Tuis verbis *Plato probat*, *Isoocrates negat*, *Hesiodus refert*: quid si neque probet, neque negat, neque referat?

*Semper oculatae nostræ sunt manus,
credunt quod vident.*

Itaque missis rivis, Res & Instituta Lacedæmoniorum, in fonte inspice, veram distinctamq; imaginem habiturus urbis Laconicæ, & ævi. Ac certè, quod ad mores indolemque: quid justius? quid sanctius, in omni Antiquitate? Virtus ipsa domicilium Lacedæmone habuit: & consensu quodam in laudes masculi populi conspirasse Scriptores ferè omnes videntur. Cur igitur *Gracorum* *pessimi*? An quòd, ut Suidas refert,

geras a παισι τοις: Cixas hōspides ad
 humānis? Sed causam Plutarchus
 expressit, Institutis, & Lycurgo
 adscripsit, etiam cum laude: ne
 alienis morib⁹ vitiisq⁹ imbueren-
 tur. Ideoque ipsis Peregrinatio
 quoque interdicta. Verba Plu-
 tarchi sunt: οὐδὲν μετὰ στολὴν αὐ-
 τοῖς. Et lubet causam attexere:
 ne externis, vitamque deformanti-
 bus moribus imbuerentur. Quin
 & εγνατια, sive expulsionem Pe-
 regrinorum idem Lycurgus intro-
 duxit, ne in urbem se illi insinuan-
 tes mali cuiuspiam doctores ciuib⁹
 essent. Prius illud οὐδὲν μετὰ στολὴν non
 Lacedæmonii solūm, sed Cre-
 tenses quoque averfati, Juventu-
 tem in primis patriis clausam Pe-
 natibus tenuerunt; ne externa
 Philosophandi ratione domesti-
 cam violaret. Plato, Protagora:

Alque

Atque ipsi (Lacedæmonii) juventum suorum neminem adire alias urbes simunt; uti & Cretenses: ne qua domi docentur, foris forsè descendunt. Quippe infecta luxu, malisque animi morbis reliqua Græcia erat: Lacedæmonii puri, sobrii, sani, vix tandem (quamdiu sui) de innato robore remiserunt. Mihi quidem difficile nequaquam sit conscribere & educere auxiliares Elogiorum copias, ex veterum, ut sic dicam Græcorum, Latinorumque Auctorum agris; si urgear. nunc autem satis sic velitatus sum, & levi manu Spartanam Virtutem adserui. An & Sermonem? videor. Facilis namque Eloquentia, ubi Virtus est: & flos oris animum velut semen habet quo oritur.

At

Publica lege cavit Lycurgus, ut
dicendo mentem suam potius sup-
primerent, quam aperirent.] Quia
lege? quando, quomodo lata?
De Breviloquentia cavit Lycur-
gus. de Suppressione nequa-
quam. nisi *Suppressionem voces*,
quod in Platonis Protagora le-
go, Imperitiam simulasse Lace-
dæmonios; ne ceteros Græcos
superare Sapientia atque Erudi-
tione, sed potius Armis & For-
titudine viderentur. Astutè qui-
dem: quasi Armis facile supera-
turi Græcos, si Doctrina. Doctis
igitur dolis, bonis tamen, λαχονί-
ζοντας, five Imitatores suos lude-
bant, & obstruxerant ad felicem
Martem via, Martem ostende-
bant. Ita dico Imitatores, quo-
rum industria exemplo falsa, in
umbra duntaxat Laconicæ Vir-
tutis

tutis sudabat. Lepidè Plato: Alii enim, quod aures concidant, ipsos similes vident volunt; alii, quod horis involvamur; alii, quod corporis exercitationibus gaudcent; alii, quod decurtatas vestes gerant: perinde, ac si hujusmodi rebus & risibus Lacedemonii reliquos Graecos superent. Sed ut istuc redeam, non dicendo, sed scribendo memorem suam interdū occultabant, belli causa. A. Gellius lib. xvii. cap. ix. Lacedemonii autem veteres, cum dissimulare & occultare literas publicè ad imperatores suos missas volebant, ne, si ab hostibus ex captæ forent, consilia sua moscerentur; epistolæ id genus factas miscebant. surculi duo erant teretes, oblonguli, pari crassamento ejusdemq; longitudinis, derasæ atque ornatæ consimiliter. unus imperatori in bellum

bellum proficisci enti dabatur: alterum domi magistratus cum iure atque cum signo habebant. quando usus venerat literarum secretorum, circum eum surculum lorum modice tenditatis, longum autem quantum rei satis erat, complecabantur, volumine rotundo & simplici; ita ut ora adjuncta undique & coha rentes lori, quod plicabatur, coirent. literas deinde in ea loro per transversas junctorum oras, versibus à summo ad imum proficiscentibus, inscriberent. id lorum literis ita perscriptis revolutum ex surculo imperatori commentè illius conscio miscebant. resolutio autem loris literas truncas atque mutilas redderbat, membraque eorum & apices in partes diversissimas spargebas. propriea si id lorum in manus hostium inciderat, nihil quicquam conjectari.

ex eo scripto quibat. sed ubi ille, ad quem erat missum, acceperat, surculo comparari, quē habebat, capite ad finem, proinde ut debere fieri ebat, circumPLICABAT: atque ita ira per ambitum eundem surculi descendentes rursum coihant; interiusque & incorruptam epistolam facilem legi præstabant. Breviter semel dicam: neque enim poterit παντολογεῖν: Lacedæmonii, curgi instituto, ut auctor Plutarchus De Garrulitate, prement verba, promebant mentem, store potius, quam ore Eloquentes. Quid verbis opus est? Formam ipsam è Plutarchi Lycurgo proposui: Imbuebant pueris, ut oratione uterentur, quæ Acritoniam haberet mixtā venustate, & multis sensus paucis verbis comprehendenderet. Nescio profectò quid

quid addam amplius. Instructam
Brevitatem vides, id est, Lacon-
ismum ipsum, Acrimoniam, Ke-
nustate, Copioso sensu. Tu tamen
clamas,

Laconismum, balbusiem esse:
semitam ad Laconismum igno-
rantiam.] Hoc illud, Nivem
atram esse: viros doctos, rudes.
Diffluere lingua facile est: in-
genio & industria, doctrina &
prudentia opus, ut quis recte
Laconisset. Sic igitur locum si-
numque proverbio tuo pando,

Difficilius esse Laconissari, quam
Philosophari.] Laconismus enim
facunda quædam Philosophia
est; imò difficilis Eloquentia est:
nisi Natura inclinatus sis, & à
Pueru assuefas. Sed hac Natu-
ra, imò hac Industria Lacedæ-
monii fuere. Ac de Naturali
palam

palam est: de Industria Heraclidem Ponticum auctorē laudo: Student inde usque à pueritia breviter loqui. Nil mirum igitur, Lacones Isocrati ad Asiantum characterem difficiles videri. Difficile enim dediscere, quod longo studio curaque didiceris.

Ais verò,

Difficultatem banc ipsam ad Laconismi notam accedere velut sumulum reprehensionis.] Quid ita?

Siquidem nihil magis quam quod dedecet, operosum est ac difficile.] οὐδὲν τοῦς Διόνυσον, Nihil ad Bacchum. Scio ego,

Viro Bono difficile esse Viri Boni nomen maculare.] Pittaci tamen dictum appono & opinio (Plato explicat Protagora:) Bonum manere difficile est. Et evadere

dere in Virum Bonum,

Hoc opus, hic labor est. pauci quos
equus amavit
Iupiter, aut ardens evexit ad
ethera Virtus,

Diis geniti, postea.

Virum autem Bonum, etiam
Oratorem, cum Catone intelli-
go, eumque *Laconicam*: & Vir-
tutem, Artemque simul pono &
paro. Annon ex Aristotelis præ-
scripto: Circa id quod difficilis
est, Ars & Virtus versantur. Dif-
ficilis igitur *Laconismus*; quia
cum Arte & Virtute conjunctus
est: imò quia pro *Auctoritate* &
Exemplo est, & utrumque solet
usuppare. Tu vero ad ævum sa-
pis, &

Auctoritatem *Jurisperitus* tri-
buis.] Ego veteres Jurisconsul-
tos venetor: & sic Jus quoque;
quod

quod veteres, imò quod Lacedæmonii habuerunt. Deinde

Exempla *Historicis.*] Mirabar, an & isthæc Jurisperitis: Sanè Historiam Lacedæmoniorum etiam hodie admiramur. Fines igitur *Laconismi* in arctum ne restringas: quicquid aliis multis, paucis ego tibi, (liceat dicere) acriusque reddam.

Quod de *Fabulis* addis imbecillum est. Veram Poësin Sparta habuit, & veros Poetas. Anthon tales, Tyrtæus, Terpander, Alcman, Splendon, alii: Heraclides, & Plutarchus dicent. Infers tamen:

Quare Laconismus, quantum detrahit Eloquentiæ: tantam masculam Majestati inurit Regiæ.] Quæ ista ἀκολογία est? imò quod istud Paradoxum? non è Stoica, sed

led Asiana schola. *Laconismum*, Characterem esse Regium, in *Encomio ostendi*. integræ rationes meæ sunt. Sed novam tu opponis.

Nam *Eloquentia non solum est ars suadendi, sed etiam imperandi.*] Logica, & liberalis meher clè ista Definitio, qua & Regem, Rhetorem facis, & Rhetorem, Regem. Scilicet, quod Juvenalis ait,

Si fortuna voles, fies de Rhetore Consul:

Si volet bac eadem, fies de Consule Rhetor.

Meliùs Demetrius : οὐ τὸ μὲν διατριβὴν, σὺν τούτῳ καὶ βραχί : Et imperans quidem ratiō contractione ac brevitate gaudet. Sed persistis, & contra commune niteris mortalium omnium decretum.

Nullum

Nullum enim est, si sapimus modo, firmius Imperii vallum, quam quod Eloquentiae nervis & viribus tenetur stipatum.] Eloquentiae: imò verò Sapientiae, si Platonem audis. Oratio Regis pressa & contracta sit: Virtus magna & diffusa. Benè reget, qui sapiet; non qui loquetur. & cùm loquatur, misso molli & Asiano more, gravem & masculum, id est Brevis, assumet. Demetrium Phalereum audio: Nam praecepta & iussiones, quæ Principi convenienter, brevibus verbis formantur; preces autem, quæ humilioribus, verbosæ & longæ esse debent.

Tu verò isthuc redis:

Non est in Laconismo Brevis, sed usitatum Brevitatis.] Transpone sensum, veniesque *in' avaria
in' super, Ad ipsas fores. Non est in*
Laconismo

Laconismo viciūm brevitas, sed
Brevitas. Quid oberramus eā-
dem chordā? In Encomio Defi-
nivit Multa paucis dicere, sed cūm
Sale & Venustate, Laconicum est.
Si paucis, quædam supprimenda
necessariō sunt, quæ ipso silentio
suaviter se iōsiuant ac prodant.
Unde, in uno interdum verbo
plena & facunda sententia est,
quæ dum suspendit, trahit & pe-
netrat audientijs animum repen-
tino quodam aculeo, sweetelo.
Aliud, ut in fascem vicinos ali-
quot opinionis tuæ ramos collig-
gam ac tollam, aliud, inquam,
scio grīphum & ænigma esse,
aliud Laconismum atque Apoph-
thegma. isthīc Obscuritas, hīc
Brevitas est. isthīc vitium, hīc
virtus. Virtus inquam, quæ ver-
ba compendio colligit, & con-
trahit,

trahit; rem ipsam ubertate sensus extendit & ostendit. Longum nimis, ac jam superfluum, exempla recensere: etiam brevissima quæque laudata, & ab omni Antiquitate miro applausu excepta sunt. Ita dico, brevissima, & quæ in unica interdum dictione. Miraris autem,

Cum in Laconismo sit oratio. mis brevitas, qui unica dictio esse, aut dici possit oratio.] Quid istud? Laconismus non est oratio; ergo nec brevitas orationis? In una Dictione Laconismum agnosco: tu obliquè Laconismum Orationem esse negas. Qua sollertia? Una dictio esse non potest oratio. Potest, mi Farnesi! Grammaticos ne offendamus:) pariter ut Sylla, atq; etiam Littera, Dictio est. Sed in Laconismo magnæ virtutis

tutis roborisque verbum, quod
instar multorum est, imò quod
instar Dei est. *Monas* (ait Macro-
bius) *principium finisque omnium*,
non ipsa principii aut finis sciens,
ad summum refertur Deum. Ut
autem in pluribus dictionibus
imperfecta esse oratio potest, nisi
sensus concludat : sic in una
esse perfecta potest, si concludat.
Ecce, Affirmatio atque etiam
Negatio oratio est: affirmare au-
tem & negare simplici dictione
solemus; Græcè, *αι*, *οὐ*: Latinè,
Est, *Non*. Ausonius pulchrè, E-
dyllo, cui titulus, *Nau* *καὶ πυ-
ρεικόν*:

*Est, & Non canit i Monosyllaba no-
ta frequentans,*
*His demptis, nihil est, hominū quod
fermo volueret.*

Omnia in his, & ab his sunt omnia,

sive negoti,
sive oī quidquam est, seu turba,

sive quietis.

Alicuius pariter nonnunquam, i.e.
pē seorsim

Obsistunt studiis : ut mores ingenio
umque

Vel faciles, vel difficiles conuenientia
nacta est.

Si consentitur, mores nulla interve-
nit, Est, Est.

Sin controversum, dissensio subje-
ciet, Non.

Hinc forā dissident clamoribus ;
hinc furiosi

Inriga sunt Circi : cuncti hinc leta
theatri

Seditio : & tales agitos quoq; curia
lites.

Conjuga, & nascitum patribus. ista
quietis

Verba seruans studiis, salua pietate
loquentes.

Hinc

Hinc etiam placitis schola consona
disciplinis,
Dogmaticas agitas placido certa-
mine lises.

Hinc omnis certat dialectica turba
Sopborum.

Est lux : Est ne dies ergo ? non con-
venit istuc.

Nam facibus multis, aut fulguri-
bus quoties lux

Est nocturna homini ; non est lux
ista dies.

Est & Non igitur, quoties lucem
esse fatendum est ;

Sed non esse diem mille hinc certa-
mina surgunt.

Hinc pauci, multi quoq; talia com-
meditantes,

Murmure concluso rabiosa silentia
radunt.

Qualis vita hominum, Dno quam
Monosyllaba versant !

Hæc eadem Laconismi etiam jure
censebuntur, cum syrmatrahent
longioris & amoërioris sensus.
Neq; enim omnis in compendi-
um redacta responsio, sed dictio-
nis ēp̄oñis Laconismum facit: quæ,
ut Quintiliano accedam, plus
significat quam dicit; atque etiam
id quod non dicit. Constringi au-
tem responsio debet, immo omnis
oratio, & suppressandæ atq; eti-
am abscondendæ voces quædā;
ut alior intellectus evadat. Sic
igitur,

Aliud est Laconismo, aliud
Brevitate uti.] Omnipotens aliud.
Brevis esse etiam rudis poterit:
Laconicus, nisi prudens & peritus,
non poterit. Brevis erit, qui pau-
ca dixerit: *Laconicus*, qui multa
paucis. Sed obsecro, quid hic
Dominus Monosyllabus?

Laconis-

Laconismum sequi potest, Bre-
vitatē non potest.] Imò verò
Brevitatem potest, Laconismum
non potest. Nam et si compendi-
ario vocis imperio servos tenet,
non tamen Spartana indole aut
nobilitate censendus est. Ipsius
proverbium plenè & καρδιῶν for-
matum video apud Demetrium,
τὰς ἀποστόλης θέλω μονοσύλλαβος : Omnis
Dominus seruo unisyllabus : Sed
hæc universitas Laconismū quo-
modò trahat ? Diffusior Sparta,
quam ipsa Græcia sit. Quid si
verò à Domino ad Servum ada-
gium transferam, & hunc Uni-
syllabum vero & universalis sen-
su dicam ? Dico, transfero : τὰς
θέλω δεσπότη μονοσύλλαβος ἐστι : Omnis
seruus Domino unisyllabus est. Le-
vis mutatio aut transpositio est,
facilis cōjectura. Unisyllabus e-

nim servus censendus est, quia
voces tantum unisyllabas audit,
imperio unisyllabo obnoxius.
Quid si dicamus etiam, Unisyl-
labo olim nomina servis ob hu-
militatem fortis imponi solita;
ut compendio appellationis ad-
moniti compendiarium herilem
esse sermonem, adcessent promp-
tius, dictoque parerent, longam
verborum seriem non exspecta-
rent. Neq; tamen ergastula laxo,
ut in exemplum mancipia colli-
gam. Servulus ille Epicuri, apud
Athenaeum, adagium adserat,
qui μονοσύλλαβος fuit, & brevissima
ac contemptissima vocula Mūs ap-
pellatus. Ceterū magna nomi-
na magnis semper fuere. Lepi-
dum sanè Luciani de Simone
quodā calceolario sive cerdone
Somnium est. Is hereditate in-
speratō

speratò auctus, etiam grandire nomen voluit. Itaque salutatus à vicino *Simon*, tulit indignè, conversusque ad servos, *Edicite, inquit, mendico isti, ne nomen meum diminuas : neque enim Simon, sed Simonides appellor.* Hanc etiam stoliditiam patiuntur opes : recteque eodem Dialogo Lucianus : *Sed ad Simonem, qui pro Dissyllabo Terasyllabus esse affectet, postquam in divisiones doras.* Sed nos de syllabis verba terimus. Dominus, an servus *μωσεὺς Μαρθός* sit, *μωσεὺς Μαρθοί*, id est Grammatici judieent : *Laconicus certè erit, si uterque sapiet.*

Nunc igitur manum de tabula : quia, Pindari calculo, Insam ad causam tria verba sufficiens. Ego verò pluscula jam fecisse videar, præter Laconismi leges. Quid

tamen: si pluscula censes, desiderio tuo obsecutus sum: si pauca, *Laconismo* suffragatus. Tu namque velut ab Amico Ubertatem exigis: *Laconismus* velut à Patrono Brevitatem. Sic igitur duorum hominum munere una opera functus sum. Nam & Amico respondi, & pro *Laconismo* respondi. Tu meus, & hic meus est: & sic æquato jure, ut tu causa mea *Palinodiano* canere patatus es: ita *Laconismum* ego tua impugnare. Nam (ut verba tua amplectar) Amicorum non solum debet esse mutuus Amor, sed etiam Iudicium; nec communis tantum sensus, sed etiam voluntas. Vale Mediolani xxi. Kal. Mart. 80.
Loc. VI.

Hæc ad Farnesium: nunc quæ ad ipsum Saccum, velut arbitrum literariae

literaria litis, simul audi-

Jo. BAPT. SACC.O.

Iaconismi hæc causa te judice, tanquam Ephoro, peragatur, Clarissime & Doctissime Vir, parva quidem, si mores Novi testos spectes: magna, si Antiquos, & sic prudentia, doctrina, auctoritate tua digna: atque adeò in parte tua. *De Stilo & Sermone* agitur, in quæ pauci inquirunt hodie, postquam à bonis artibus ad vanissima Avaritiae & Ambitionis studia ævum se convertit. Sed in hoc fallimur stulti, quod, spreto oris animique culta, in legibus, litibus, sordibus Republicam ponimus, & ad quæstum palam ambimus Justitiae imperia, sive sacra. Ergo Doctrina nobis in arca est, felicitas

citas in pompa ; si privatim lu-
culenta omnia, publicè ambitio-
sa : si domi servorum agmina, ad
ministerii mollitiem ; foris cli-
entum , ad famulatum tumoris.
Quod si quis veram veteremque
vitæ viam ingressus delicias ani-
mi Sapientia , oris gratiam Elo-
quio colat ; publico suffragio
inter quisquilias Reipublicæ ha-
betur. Itaque in foto curiaque
occupari , honestum putant : in
Scholis & Literis , sordidum ac
plebeium. Jam, de heredio, &
hereditate lites, & judicia lauda-
ta sunt : de virtute, eruditione,
stile, ceteroque animi patrimo-
nio, rejecta. Totum hoc, loqui,
scire, sapere, in nobis est : illud,
habere , possidere , extra nos .
Nemo stilum mihi, literasq; ob-
jiciat: Sapientiaz hæc instrumen-
ta

ta sunt, quibus occupari honestum honestus dicet. Sed jam ad plurium exemplum non invitus componor: in litis quadam palæstra sum, & stilo de stilo contendō. Dies dictus est, & tu, Judex Clarissime, & Doctissime Vir, ut inter *Puteanum* & *Farnesium*, id est, inter Amicissimos, de optimo genere Elocutionis pronuncies. Neque superstitiosè tibi causam *Brevitatis* commendabo aut aperiā. quorsūm? Tu ingenio rectus, judicio acer, non oculis solum, sed animo ipso Argus, veram & incorruptam per te sententiā latus, quam sequimur. In *Laconismo* nubes & tenebras nonnulli clamant: tu claram & meridianam lucem. sed noctem illi: diem tu aspergis, & ingenii quadam face

ea

ea ipsa illuminas, quæ legis. Itaque, si tuo unius judicio justam Stili caussam laudasse ac defendisse videar, honesto elogio clarus apud bonos laudatusq; sum. Apud bonos, id est claros, & laudatos. *Claritas*, ut pulcherri-
mè Seneca Epist. c i l. non deside-
rat multa suffragia: potest & unius
boni viri judicio esse contenta. Nam
omnes bonos bonus unus judicat.
Etiam dico: Si de me bene vir
bonus sentit, eodem loco sum, quo si
omnes boni idem sentirent. omnes
enim, si me cognoverint, idem sen-
tient. Tu certè bonus ille es, qui
niveo animo stiloque, in paucis
tuorum civium, sapis ad priscam
illam normam, atque etiam scri-
bis: qui in publico & egregio
munere Prudens, Integer, Dili-
gens; cum applausu non Urbis
dicam,

dicam, sed Provinciæ, Arcana
Senatus, sive Regis, administras.
Sic igitur auctoritate tua Litera-
riam Controversiam hanc com-
pones: in qua sedulò operam
dedi, ne unum hunc offendarem;
scripto animoque Amicum: de-
terrerem potius, qui decretoriis
in *Laconismum* stilos insurgebant.
Salve.

Fingeram: & convolutis sche-
dis, Eià, inquam, *Biffi*, à tibiis
ad tubas. his enim, ut à viris do-
ctis adnotatum est, receptui La-
cedæmonii canebant. Sed *Biffius*,
auribus credo longius vectus, &
avectus, vocē nullam emittebat.
Itaque excitavi hominem, &
præsentem esse jussi. At ille in-
terpellatus, Adsum, inquit, &
jam mentem revoco, et si reni-
tentem.

tentem. Velut mersus *Laconismo*,
universum *Patrocinium* ruminab-
ar. Quid autem : mirer , an
laudem *Brevitatis tuæ vim*? *Ve-*
lentem ducis, nolentem trahis. In
tuis nunc quoque castris sum, &
Laconica tessera profiteor Brevi-
tatem. Dum loquitur, puer rectâ
ad podium venit, cum literis,
quas in foro Palatino traditas
sibi aiebat. Avidus arripiō , &,
inspecto signo, O opportunum
Mercurium! inquam : à *Farnesio*
sunt. *Biffius* novo desiderio cor-
reptus, lateri se meo junxit , &
solicitare lectionem cœpit. Ego,
ne cupientem cruciarem, è vesti-
gio vinclum epistolæ rupi, atque
recitavi.

ERYCIO PUTEANO S.

Nemo, Putane, Amicorum
optime, ex tuis scriptis plus,
quam ego, capit suavitatis. Qua-
te non sine magno compendio
visus sum tuo *Laconismo* recla-
mare. Nam quod ad me dedisti
Laconismi Patrocinium, est e-
jusmodi, ut ex eo, tamquam ex
cella & horreo Eloquentiae fru-
ges capiam omni *Laconismo*
uberiores. At quid eo apud me
eges Patrocinio, cum in ore tuo,
& sermone, ut scripsi, acquiesco?
Pergratum tamen tibi pariter sit
volo. ex eo enim intelligis nihil
esse tam horridum & incultum,
quod non splendescat oratio-
ne: nihil tam incredibile, quod
dicendo non reddas probabile.
Quasi verò parva sit orationis
laus ex musca elephantum face-
re,

re, aut lyra Orpheo, ad saxa
movenda extorquere? Amo igitur
tuum dicendi institutum:
copiam laudo, qua etsi nemo, ut
Cicero scribit, in Laconum
genere fuit orator, omnes tamen
propè Lacones facis oratores,
cum eorum dicacitatem & ca-
villationem, in quibus toti erant,
summa orationis laude honestas,
& gloria. Felices verborum fa-
les, quorum suavitate mel ornare
exæquatur orationis Sed tuum
est, mihi crede, non Laconum
artificium: quod quoniam ple-
num est ingenii, multaque eru-
ditione adspersum, non possum
te in eo non vehementer lauda-
re. quid? gaude tibi: hoc est,
mihi gratulare, qui te amo, me-
amque felicitatem tuo metire
pede, quia non propria est, sed
com-

communis. *Sacco* Secretario multis nominibus plurima debet: plura tuo nomine, qui meum maximè attollit, cum te in cœlum effert laudibus: qui meum umbram secum ad felicitatem vehet: qui nescit virtutem sine virtutum studiosis amare: qui denique non vultum, sed peccatum & animum habet in manu. Age igitur: hoc sit tuum deinceps, non Laconismi, sed *Farnesii* Patrocinium, ut *Sacchus* me infuam fidem recipiat, curetque cum Senatoribus, ut, qui mihi debentur ex superiori anno ducenti aurei, quamprimum persolvantur. Tuum est, quia faces geris Veneris, Amorem accendere: meum, de te conqueri, nisi eos ad hanc rem ardere videam. Non ego nummarium cura-

curatorem requiro, sed suadendi
& dissuadendi opificem, verum-
que Amicitiae obsidem *Putea-
num* compello. Vale. ego de eo
quod res, quod fors, quod tem-
pus tulerit, Pegasum exspecto
nuncium tuum. Spero fore, ut
brevi meas extrudam lucubra-
tiones, in quibus cognosces,
quam fine fuco, quamque ar-
dens sit *Farnesii* erga *Puteanum*
Amor. *Ticini*, *Pridie Nonas*
Mart. 80. 15 C. VI.

Vulnus erexeram, & episto-
lam in sinum condens,
Tragemata, inquam, habes, *Biffi*,
Amoris iterum & Ingenii plena.
Certè, inquit *Biffius*, sensi u-
trumque; etsi, ne delicias meas
celem, dubio etiam aut ancipiti
palato. Suavis **Amor**, acre Inge-
niuum

nium est : sed quam laudabili
mixtura ! Gratiam neque Amor
Ingenio demit, neque Ingenium
Amori. Te *Farnesius* amat : an
Laconismum, nescio. in te agno-
scit Eloquentiam : in *Laconismo*
negat. Hunc in ea ponit hæresi
(verba Ciceroniana producam,
quæ respexit, & in parte usurpa-
vit, Præfatione ad Paradoxa)
quæ nullum sequitur florem oratio-
nis, neque dilatat argumentum ; sed
minutis interrogatiunculis, quasi
punctis, quod proposuit efficit. Ad
te vero reliquum sententiae re-
fert, *Nihil esse tam incredibile,*
quod non dicendo fiat probabile ; ni-
hil tam horridum, tam inculsum,
quod non splendescat oratione, &
tamquam excolatur. Quid mireris
Putane, alii alio sensu ducimur.
Breviter loqui, plus fructus habet

& ingenii: copiose, plus pompæ.
 Est, ubi cum laude brevis sis: est,
 ubi copiosus. Sed nostri Oratores,
 verbis floridi & abundantes
 (utinam citra vitium omnes!)
*Nibib volunt inter homines melius
 credi, quam quod ipsi sentent.* Vos
 currite hoc bonæ Famæ stadi-
 um, ad metam tendite: tu *Laco-
 nismo* sive brevitate, *Farnesius*
Copia. ego quoque, ne sine frui-
 etu adfuerim, laudabo profusam
 illam & uberem dicendi felici-
 tatem; succinctam vegetamque
 imitabor. Sed nos ecce quam
 suaviter in hoc sermone fuimus!
 fluxit dies,

- & invito processit Vesper Olympo.
 Nec mora, compositis palliis, in
 Porticum gressus protulimus, ac
 in ipsum forum. inde suam uter-
 que domum concessit.

ERYCI PUTBANI
AMOENITATVM
HUMANARUM
DIATRIBA VIII.

THYRSI PHILOTESII,
SIVE

Amor Laconissans.

Ad V. Nobilem & Prudentem,
MAXIM. PLOVVIERIUM.

Sine pompa aut apparatu, Xenolum hoc tibi
adorno, Vir Nobilis; &
Amorem Amicitiae no-
stre domo, sed Aculeasum. Qui alibi
Lingulaca, hic Lacon: qui arcu
alibi aut igni armatus, hic Thyr-
sis, & sine furore furit, sine plaga
ferit;

ferit; non Veneris, sed Virtutis puer,
 Fidei & Constantia alumnus. La-
 conicè dicam: Amorem dono, qui
 nos junxit, illum cum honestate nu-
 dum, illum sine phaleris aut fallacia
 lecythis. Nimiae & exuberantes bla-
 ditiarum gemme fraudis ministrae
 sunt aut comites. Spurium affe-
 ctum suspicare, cùm picto & Asia-
 tico verborum lenocinio adumbra-
 tur: qui verus germanusque, extra
 nubem est, & quales Gratia pin-
 guntur. Faces lychniosque videmus
 non sine fumo lucere: at in superis
 illis plagis puros & perennes ignes.
 ita planè hominum quorundam an-
 zimi terreni ac sordidi, non sine fumo
 atque caligine peccati habent: sed qui
 alta illa & etherea aura imbuti
 sunt, eadem accensi amant. Itaque
 magnum sacrumque Amici nomen
 est; veri: iuum pariter, mi-
 Plauvieri,

Plouvieri, qui ceruleum & catenam
divina membris ignem animo
oculisq; spiras, nomine indicas, tam
amare facilis, quam accendis Amo-
re dignum. Ego vero talēm me ag-
noscere nunc cogor, quia amor: te
colere atque venerari, à quo amari
contigisti. Primus felicissima huius
mutuaque prothymie interpres &
proxeneta Sanderius noster fuit,
vir animo ingeniōq; rectus, & quod
inter laudes ejus pono, virtutum tu-
arum encomias non ignoramus.
Quid verbis opus? tales repperis,
quales prædicavit. Candorem extu-
lit: pectore moribusque nivens es,
ac planè lacteus. Elegansiam? tan-
quam ipsis Gratiis natus. Eruditi-
onem? vivendo, agendo, sapiendo
doctus, litteras illas quibus Schola
superbius transcendisti. Prudenti-
am? res & secreta non unius Prin-
cipis,

cipis, sed cum lande, administrasti.
Mitto reliquias integerrima natura-
dores, quibus laudantis conatus im-
par sis, etiam uberiori eloquio in-
firmitus. Laconismum tuum hic
profiteor: designo potius landes, quā
exprimo; & mea memor, amplius
etiam Modestia tua tribuo, quam
ceterae Virtutes mereantur. Cape
agitur, ut dixi, sine pompa aut appa-
ratu Xeniolum istud, cape Amo-
rem Amoris signum, cape Thyrsos
bono affectu velut hederā virentes.
Stili sermonisque Laconici quidam
Aculei sunt; scriptiuncula qua-
dam calidae, repentina, ac prorsū
extemporanea; ut ejusmodi dare A-
miciis Symbola, atque adeò nondum
Amicis soleo, & velut impetu con-
signare. In colligendo atque rescri-
bendo sicuti verbo sententiam agni,
obiter & modice factum, & licere
arbitratus

arbitratus sum, ut rei potius quam
personae aptarem. Unde & nomina
detracta sunt, quod Amici patien-
tur, non Amici, si qui erunt, ferent.
Tu si voles, aut tuum substitutes, aut
quorum voles. Tua enim hac Cen-
turia est; & ego tuus.

PLUTARCHUS.

Αλλ' ἔμοιγε θοκεῖ τὰ τῶν Μεσῶν ἔργα καὶ
δωρεαὶ μᾶλλον, οὐ τὰ τῆς Αφερδίτης ΦΙΛΟΤΗΣΙΑ
έννοια:

At vero, mea opinione, Musa-
rum opera & dona, magis quam Ve-
neris Philotesia.

THYRSUS I.

Aculeus. Sapiens ubique civis, &
Amicos ubique invenit.

M Eam Lare secreto tellurem
movere soleo. Frustrà. mea
F enim

enim quæcumque est : & Philosophari postquam didici, vivere toto orbe didici , publicè etiam privatimq; bonam Mentem non amare tantum, sed docere. Sic ubiq; civis, Penates & Amicos ubique habeo ; sed te ubique, o Meus, quem per cultas omnes plagas Fama circumferens, praesentem ubique facit.

THYRSUS II.

Aculeus. *Plures amare licet, quamvis Amicos non habeas ; immo habere, si ut juves habeas. Vtrumq; facit vir civisque bonus.*

VIri boni magna pars est, major Civis. Erit autem uterque bonus, si ut vitam, sic Amicitiam instituat , à fuko & labe alienam. Vir bonus vivendo sibi bonus est ; sed Amicos, ut seipsum

sum habet. Civis vero multis, &
sic multos, ut Amicos. Tu es, tu
habes; & hoc vitae Amorisque
cultu Viri Civisque boni tibi
laudem adseiscis.

THYRSUS III.

Aculeus. *Amoris illices fomites-
que oculi sunt.*

AVidi te complectar, an æ-
grius dimittam nescio. A-
mare te coepi, priusquam vidi;
vehementius, postquam vidi.
Tu me ama sic amantem, quem
videre voluisti, ut amares.

THYRSUS IV.

Aculeus. *Citra beneficium Amor,
citra Amorem beneficium esse
potest.*

IUre amicum te appello, que
patronum & benefactorem ex-
pertus sum. Benefactor eras, pri-

usquam amicus, ut amorem beneficio præverteres: & nunc es, postquam amicus, sed quasi caußam amorem non habeas. Tamquam merear beneficium, confers: addis amorem, ut me truisse videar.

THYRSUS V.

Aculeus. Veri Amici paucis sum.

Etiam in amicitia discrimen est. tu si me amas, cum multis facis; si verè, cum paucis. Faciles enim amoris caußæ, difficiles veri: & sic amicos multos habes, paucos veros. Sed te inter veros, ut vicissim habear.

THYRSUS VI.

Aculeus. Durare Amicitiam posse, quam durasse melius est.

Novus hic amor est, sed ab Honesti

Honesti auspicio firmus robu-
stusque. Non quamdiu amarim
respicio, sed quam bene : non
quando, sed quem cœperim.
recte autem cœpit, qui ob ele-
gantes animi dores : & perseve-
rat, qui ita cœpit. ego certe, qui
te amare cœpi, ut amarem. Tu
mutum, si meteor : sed facis,
et si non mereor.

THYRSIUS V.II.

*Aculeus. Litterarum studia Amo-
rem fovent.*

Quantum tu Litteras, tan-
tum ego te amo ; & in amo-
re ego tui progrediar, ut tu in
Litteris. Tuum in Litteris nego-
tium est ; meum in amore offi-
cium. Sed suave illud tuum, &
hoc meum ; cum libenter tu in
Litteris, ego in amore sim : fur-

126 Eryci Pittenii
turus etiam, donec eris.

THYRSUS. VIII.

Aculeus. *Laudem Amor umbram
babet, nec respicit.*

Audatus non te laudo, ne
non tam proferre judicium
meum, quam referre gratiam vi-
dear: sed amatus amo, cum vel
non amatus debeam. amor ur-
get mutuum, laus recusat; laus
ex amore nascitur. Sic igitur a
te laudor, quia amor; sed non te
laudo, quia laudor.

THYRSUS. IX.

Aculeus. *Suavis Amoris error est,*

Multum mihi, multumque
scriptis meis tribuis. mihi,
quem amas; scriptis, quae extol-
lis: quasi rarum, quasi rara nostre
ævo. Magnus hic amor, mirum
judicium

judicium est, & quid nisi sub ipso amoris pondere vacillans? Tu tamen, sive ut sic judices, amare perge; sive ut amare pergas, sic judica.

THYRSUS X.

Aculeus. Hominem Amor Deum facit.

Quod Sapiens ille gravi judio expressit, τὰς αἰγαῖς αὐτοὺς διάντεκόντας ἵνα : *Viros bonos Deorum imagines esse*, ut te vidi, mirari desii, in cuius animo, vultu, sermone quædam quasi divinitas relucet. Virtus in animo, maiestas in vultu, Suada in sermone. Has imagines, an potius Deas? veneror : te vero non tamquam imaginem Dei, sed quasi Deum.

THYRSVS XI.

*Aculeus. Ut Fama, sic Amicitia
mater virtus est.*

Clarum te scriptis, bonū moribus amo & observo, qui scriptis & moribus mortales tibi omnes concilias, utrisq; immortalis. Imitentur quicunq; boni & clari esse cupiunt, & exemplo tuo scribant, ut clari sint; tuo ixem vivant, ut boni sint: scribant & vivant, ut amici sint.

THYRSVS XII.

Aculeus. Amorem mutuum consensus facit, diuturnum causa.

Amor mutuus, qui Amor optimus, inter nos est sensu & consensu pares; eritque, quia à virtute & doctrina natus. tu utramque illam possides, ego quæro: tu quærentem, ego pos-sidentem

sidentem anno : nec desinam,
donec ipse possidebo; ut tu pos-
fidere nunquam desines.

THYRSVS XIIII.

Aculeus. *In Amore laus, in laude
Amor est.*

Candorem & humanitatem
tuam gemino colore pingo
& pango, Amoris & laudis.
Amo candorem, & hic Amor
contracta quædam laus est: lau-
do humanitatem, & hæc laus.
expressus Amor. Amo verò &
laudo, quia ipse ego non infelicè
Amoris laudisque fructu cando-
rem & humanitatem profiteor;
inimicus naturæ literisque, nisi
profitear. Candoris legem na-
tura; humanitatis, literæ suadent:
ego verò naturam literasque se-
quor, & te natura literisque.

THYRSVS XIV.

Aculeus. *Sine Amico vivere mors est, mori pro Amico vita.*

Summum Amicitiae sacramentum est, velle cum Amico vivere, pro Amico mori. Ego volo: sed tecum, & pro te volo, qui animi & sanguinis vinclo mihi alter es. Vivere quidem, ut vitae fructum ex Amicitia capiam: mori, ut sumnum pretium Amicitiae persolvam. Non invitus autem pro Amico moritur, qui Amicus sine foco vivit. Vivit etiam, qui sic moritur.

THYRSVS XV.

Aculeus. *Dignum se bonorum praefat Amicitia, qui malos despicit.*

VT non omne metallum Magnes: ita nec omne ingenium

um Genius Musarum trahit. Lu-
crum alios, fastus alios, & vota
profani vulgi. Tu felix, qui Mu-
sarum totus es, & vanas atque
insipidas istas mentes magno ju-
dicio, pari animo fastidis. Ego
judicium amo, animum laudo, u-
trumque veneror: te ob utrumq;
& amo, & laudo, & veteror.

THYRSVS XVI.

*Aculeus. Ubi reciprocus, etiam
constans affectus est.*

Monumentum cape Amoris
ac Fidei, & tu quoque rede
de Amoris ac Fidei; ut recipro-
cus, & quod sequi solet, constans
affectus sit, veros maturisque
fructus producens. Veri autem
& maturi fructus sunt, verè &
constanter amare. omnia enim
Amici caussa facit, qui verè &
constanter amat.

THYR-

THYRSVS XVII.

Aculeus. *Ad tranquillitatem navigant, quos Amor dirigit.*

In eadem navi sumus, & per eosdem fluctus, ventos, remoras ad tranquillitatem bonæ Mœritis properamus: ego Eloquentiæ, tu Sapientiæ remigio, sed pari & concordi. Hæc patitas in amore est, concordia in Professione; & sic Amor Professioni, & Professio Amori stimulus est. Amandi enim hæc ipsa docent suadentq; officium, quæ profitemur.

THYRSVS XVIII.

Aculeus. *Amoris radix in pectore, rami in ore: sed fractum sine candoris succo non reddunt.*

Bonus & constans Amor, animi, non sermonis est: tu be-

ne & constanter amari si velis, ad sermonis formam animum compones. Ille blandus & amoenus est: hunc talēm candore facies. Sed te meo & candidorum omnium amore dignum.

THYRSVS XIX.

Aculeus. Vis & vita Amor est, nec perfectus, nisi unus.

Genium ego meum tuum dico, & amo; nec in uno jam corpore vivere mihi videor: immo jam vivere, postquam amicum nactus sum. Jungit animos, copulat affectus amor, & duorum naturam velut unius facit, ipse unus: sed perfectam facit, quia unus, in quo perfectionis omnis summa est.

THYRSVS XX.

Aculeus. *N*æcerna Amicitia est,
quæ colitur ut in exemplum ve-
niat.

Veræ et æternæ Amicitiæ,
verum exemplum, æternum
monimentum seculo demus: ex-
emplum moribus, monimentum
literis. Moribus, qui nisi boni
honestique, in exemplum non
mittendi: literis autem peren-
nare hoc in primis potest, quod
bonum est.

THYRSVS XXI.

Aculeus. *V*erius Amor non est,
quem Fortuna mutat.

Olim tibi amicum me dixi,
nunc scribo, postquam re-
apie me amicum præstiti: præ-
stisti autem, quia olim dixeram.

Alius

Alius eras, cùm amare te cœpi:
nec desii, cùm alium repperi;
quia non tua, sed Fortunæ culpa.
Tu modò animum rectum serva,
emendarij illa potest: me, & bo-
na studia amâ, quibus potest.

THYRSVS XXII.

Aculeus. *Facilis in viram virtu-*
te clarum Amor est, nec latere
potest, nisi ut erumpat.

Ignis & amor es: hoc igne, &
hoc amore ardeo, utroque pu-
ro, ut tu purus, fuligine sordibus
que jacentis vulgi aktior. Non
terræ, sed cœli pars es, astrum es;
& dñi ingenii radiis, quem cale-
facis, accendis. Sic te amo, &
amavi, et si non ostendi. Nam, ut
rubens Jovis dextera intima
quædam corripit, extima non
lædit: ita tu mihi non vultus,
sed

fed animum ac medullas. In animo igitur ac medullis latuit hic ignis, & hic amor, nunc exarsit, erupitque.

THYRSVS XXIII.

Aculeus. *Summum Amoris volum, ut perennet.*

NOvus annus est, ut tu mihi novus amicus. anni caussa Xenium; amicitiae, tesseram lætus lubens mitto; & utrumque voto concepto comitor: annus ut felix, amicitia ut perennis fit. Felices & perennes ipsi futuri, si annis & amicitia utemur.

THYRSVS XXIV.

Aculeus. *Vni qui bono viro placuerit, omnibus placebit.*

ARam amori tuo debeo, qui velut splendens facula multorum

torum & meliorum mihi animos accedit. Atque hæc acutissimi judicij tui autoritas est, ut quem ames, multi & meliores ament; quem laudes, laudent. Amas enim quem laudare possis: laudas quem non amare non possis. Hoc simplicius securiusque, quod in te omnia ista, quæ sive amas, sive laudas.

THYRSVS XXV.

Aculeus. Inter virtutes elegantiásque Humanitas Amori proxima.

Magnam dignitatem magno virtutum & elegantiarum splendore ornas; è quibus prudenter alii, doctrinam alii, eloquentiam alii: ego vero istas, & alias, sed in primis humanitatem amo & aestimo, qua cives tuos tanquam

tanquam Pater complecteris, &
me tanquam Civem.

THYRSVS XXVI.

Aculeus. *Sinceram Amicitiam Honestas facit: ad hanc, & per hanc ad sublimitatem Literarum manuducunt.*

IUngo dexteram, & amicitiam juro, *sine fupo ac fallacis, more majorum.* Illam bonam, illam honestam, tibi bono & honesto. Talem te genus, mores, ingenium faciunt, magisque facient, si perrexeris — *Deorum*

Muneribus sapienter usi.

Cogita illud etiam, te ad magna per honesta ire, sed sine literarum manuductione pervenire non posse. Itaque Literas & me quoque cogita: literas & me quoque ama.

Thyrsus

T H Y R S V S XXVII.

Aculeus. *Fucus Amoris tabes est;*
Fama ambitio.

Pari te lauce publicè celebro,
privatum amo : utrumque
multum, & cum multis. Amo
sine fuco, celebro sine ambitio-
ne: & ut pariter amer atque ce-
lebrer, votum meum est, publi-
cum privatumque.

T H Y R S V S XXVIII.

Aculeus. *Non sine Amoris fructu*
latusclavus: hic moribus, non
annis censetur.

Prudentia & auctoritas duo
curiae lumina sunt, & affe-
ctum cujusque trahunt. utraque
tua, etiam adscriptus cum in cu-
riam non essem; & sic nunc pro-
priè tua, quia adscriptus Senator
eras,

eras, priusquam fieres, cum solum nomen decesset: & nunc videri possis nondum esse, postquam factus; cum senile nomen robustæ huic ætati non conveniat. Vive, conveniet, & cum annis senex eris, qui ante annos fuisti; canis rugisque venerabilis, qui moribus & amoribus fuisti.

THYRSVS XXIX.

Aculeus. Omnia in Amore paria.

Anulum, quia ita vis, accipio; sed in pignus, non in munus; ut testari amorem, non mereari videaris. Quod si in munus putas, hostimentum paro; si in pignus, mutuum. Sic enim decet, in aequilibrio pendere, ut paria utrobiique officiorum pondera, & pignora sint: sed ut ab annuli

annuli hoc augurio annos amox
ferat, & fenescat.

THYRSUS XXX.

Aculeus. Boni sunt qui bonos a-
mant; imò boni qui oderunt mo-
las.

TU mihi amicus, & magnus
es; quia in re magna ejusdē
mecum animi ac sensus. Abeat
vulgus: mihi boni voluptati, mali
odio sunt: & te quoque scio
Honestum esse atque inimicum homi-
nūm morumque malorum;
Conīrà, defensorem hominum mo-
rūmque bonorum.

Rari autem boni isti sunt: ut rari
qui bonos amant. tu es, & amas;
hoc ipso bonus, quia amas.

THYR-

THYRSUS XXXI.

Aculeus. *In rerum maritimirum amicus clarusque Cynosura est, in tempestate portus.*

IN hoc viræ æstu & errore te respicio sidus meum, delicium meum, amorem meum; ut dubiæ mentis clavum regam, cursumq; teneam ad felicem portum. Literæ mare sunt, & jactor non una unda: otium, tempestas, & periclitior inter Syllam & Charyb-
din. Tu Minerva esto, & quietas litteras redde, ne jacter; securum otium, ne pericliter: qui ipse mag-
nus in litteris, quia quietus es;
clarus in otio, quia securus es.

THYRSUS XXXII.

Aculeus. *Plures amandi, ut Ami-
cum feligas.*

CUm multis mihi amicitia;
sed quasi cum nullo sit, ita
avidè

avidè tuam amplector. Quid mirum : ut ad ortum corusci sideris: ita ad lucem serenæ ac tranquillæ mentis se affectus laxat. Sed alii in hoc choro lucent ignes, illustras: ardentes alii, tu uris. Imò ardentes illi quæ lucent, & tu uris quæ illustras, doctrinæ & ingenii face. Si tanta verò ueriusq; illius vis, quanta amoris erit ? Hoc luce, & hoc arde, ut æternus sis : hoc ure, & illustra, ut æternus sim.

THYRSUS XXXIIIL

Aculeus. *Pauci boni; nec Amici,*
nisi qui bonus ; sic diligendus,
tamquam unum habeas.

OPes alii, ego amicos voveo:
 sed illos veros atq; bonos,
 illos sine fuko & ambitione. Pau-
 ci hujus notæ :

— numero vix sunt sordem, quot
Thebarum porta, vel divitū ostia
Nili.

Sed tu instar multorum es, in
quo omnis doctrinæ & virtutis
thesaurum repperi: imò instar
omnium es, quem amare non
possum, nisi ut unum æstimem;
nec æstimare, nisi ut multos de-
spiciam: si tamen non amare de-
spicere est.

THYRSIUS. XXXIV.

Aculeus. *Frustra uascuntur gemi-
ni, nisi Amore fiunt: frustra
patrem jactant, nisi referunt.*

VNO & simplici amore vos
geminos complector: quos
tales esse, ejusdem uteri, ejusdem
nexus Natura voluit. Sed voluit,
ut iisdem moribus studiisq; ef-
fectis, pariter aliquando non boni
tantum,

tantum, sed magni. Eritis, si patrem virum verè bonum magnūmque referetis, virum verè virum: in quo expressum virtutis exemplum habetis, quod sequamini, daturi ipsi, si sequamini.

THYRSUS XXXV.

Aculeus. Facilem causam hominis Amor habet

AMORIS symbolum commune nomen scribo, memorabile nomen: quod etsi à diversa & longinqua generis origine produatum, nunc etiam vitæ dignitatisque gradu distat, jungi tamen & misceri ambit, ut aqua aquæ, ut rivulus suo amni. Itaque si non generis, at certè nominis hæc quædam adfinitas est, quæ & ipsa amorem provocet: si non vitæ aut dignitatis, saltem studiorum,

THYRSUS XXXVI.

Aculeus. Cùm amare parùm est,
venerari datur.

Patriæ te caussa amo ; sed tua
veneror. Amare enim civis
civem debet : te talem, venerari,
quem Natura, Suada, Sophia, ob-
ingenii, eloquii, doctrinæ meri-
tum, suum sibi Mystam elege-
runt. Macte hac gloria, qua quia
Patriam, me exornas quoque. &
obstringis, quia exornas, ut te
Patriæ caussa amem, tua venerer.

THYRSUS XXXVII.

Aculeus. Non est perennis rivus,
nisi a fonte : nec Amor, nisi ab
animo.

Nomine & titulo Ennii te pro-
sequor ; quia tres linguas tria
corda

corda possides : id est ore pecto-
réque plurimum fapis. Sic ama,
ut loqueris; imò sic ama, ut sapis,
& amicum me habe quem lo-
queris, ut perennem habeas. Si
enim habes, ex corde, & perfectè
habes, qui triplicem, id est per-
fectum amorem. Perennis autem
amor, qui perfectus est.

THYRSUS XXXVIII.

*Aculeus. Amorem qui petit, in-
dicat.*

AMORIS signum petenti dono,
etsi tu prævertis, & petendo
donas. Petis enim, quiaamas, &
sic significas, quia petis. Ego ve-
rò dono, quiaamas, pat affectui
tuo, quiaamas; æternūm futu-
rus, ut æternūm ames.

THYRSUS XXXIX.

Aculeus. *Indolem doctrina perficit; doctrinam amat, qui doctorem estimat.*

In magna urbe magna familia tua est: in familia magnus tu eris, si te ipsum & familiā cogitas.

*Fortes creantur fortibus & bonis,
Doctrina sed vim promoves insitam.*

Unde creatus sis ostende, id est fortem te & bonum ipse præsta: sed doctrinam amplectere, ut præstes; me amplectere, qui ad Doctrinam hortor.

THYRSVS XL.

Aculeus. *Amicum laudat quisquis
Amore dignum proficeret.*

Quod fausto ac læto amici-
tiæ auspicio sit,

Accipe

Accipe daque Fidem,--

ab amante amans. Ego cur te
amem, prōptiūs dixerim, quām
cur ameri. Amo ob amabile in-
genium, variam eruditionem,
suaves mores; quæ si laudes sunt,
veræ sūt ac fatigant sine laude cau-
sam amoris non exprimi. Itaque,
ne egomet me laudare videar, ta-
ceo cur amor. Quia te causa amo,
cadem laudo: tu videris qua me
ames, ne frustrā laudes.

THYRSVS XLI.

*Aculeus. Amicitia quæ bona, æter-
na est; & quisquis ita junctus.*

DExteram amicitiæ tuæ por-
rigo, & affectum bona fide
obsigno, bonum in te, atq; ad eō
æternum fore. Æternum enim
id omne quod bonum est; & tu
æternus, si bonus, imò quia bō-
nus.

THYRSVS XLII.

Aculeus. *Ingenio meremur posteros, progenie facimus, Amore habemus.*

In terierat avitus familiæ tuæ splendor, nisi interiisset. Tu tuorum ultimus progeniē claudis, ut illustres, qui non semen aut sanguinem ad posteros, sed te ipsum mittis, scriptorum quodam nectare immortalis. Sic me ama quoque, & nectare tuo imbue, ut immortalem reddas hunc amorem.

THYRSVS XLIII.

Aculeus. *Ingenium qui colit, dignum virtute & Amore præstat.*

Benigna tibi natura fuit, quæ tale ingenium dedit, matrum ante annos : & tu gratus naturæ,

turæ, qui tale ingenium studio & industria alis, ut dignum virtute facias. Sed facies, amicos etiam, qui & ingenium, & industriam tuam amabunt. Gignit amorem virtus; amor eos, qui virtutem extiment.

THYRSVS XLIV.

Aculeus. Sapientia Amor humo tollit animum, artes virtutesque parat: haec nomen, etiam transsum, cum desieris.

Quod boni & sapientis est, odi profanum vulgus & arceo. Inter bonos & sapientes esse te volo: & eris, si vulgaria & plebeia temnes. Animum coles ut cœpisti, & quibus cœpisti, artes virtutesque. Nobilitatem junctæ illæ parant, aut certè firmant, à majoribus acceptam. Sed tu pa-

rando, maiores referes: & firmando efficies, ut referre te pariter posteri cupiant.

THYRSVS XLV.

Aculeus. *Ab Amoris igni non claritas tantum, sed æternitas.*

FRatres estis, & habere amicum solenni utrumque voto cupio: alterum velut Castorem, alterum velut Pollucem: non maris, sed amoris ignes. Lucet uterque claris morum ac virtutum radiis, & sic me urit uterque plenis ac robustis flammis. Luce-te porrò & urite, ut non alterni tantum amore sitis, sed æterni.

THYRSVS XLVI.

Aculeus. *Lucis qui causa amant, non amant.*

PUrus ille affectus tuus, quem perenni in me scaturigine derivas.

rivas. Purus, quia fundus pecto-
ris tui purus, sine limo aut sordi-
bus vulgarium vitiorum. Lu-
crum & lutum passim animos
obsident, amorem inquinant.
Non tuum. Virtutem & literas
amas, sed ipsas: & sic eos, qui
virtutem & literas. Amaris tu
quoque ab iis, qui virtutem &
literas. Verè amas, verè amaris,
& hic nexus thesaurus est.

THYRSVS XLVII.

Aculeus. Amica munera danti,
quām accipienti suaviora.

Inter amicos et si prompta, &
mutua munera sunt; dare ta-
men quām accipere suavius est,
si dando laudem malis quām ac-
cipiendo rem nancisci. Ego lau-
dem malo, ut honestum amorem
profitcar. Itaque pusillum do-

num grandi affectu prosequor,
grandem affectum pusillo dono
sincerè testor. Tu donum accipe,
affectum æstima, & devinctum
me tibi æternūm habe.

THYRSVS XLVIII.

Aculeus. Non est Amicus, esse
quamdiu suspicor.

CUm tabulas & rationes ami-
citiae inspicio,

Sunt quos scio esse Amicos, sunt
quos suspicor,

Quorum ingenia atque animos non
possum noscere,

Ad Amici partem, an ad Inimici
perveniant.

Sed tu ex amicis certis mibi es cer-
tissimus:

Qui sic promis ingenium, ut a-
morem provokes: sic animum, ut
fucum & fraudem detesteris.

Thyr-

THYRSVS XLIX.
Aculeus. Amantis cura est, ut bonum magnumque Amicum faciat.

A Micum, alium; te meum non mino & habeo, ætate parvum, spe & expectatione magnum. Curæ autem mihi & cordi erit, ut magnum è parvo faciam, patri similem, optimo & humanissimo virorum; cui & hoc pariter curæ & cordi est, ut literarum cultu optimus humanissimusque evadas. Ego voveo, pater vovet; & te in eum amo, ut ille te suum.

THYRSVS L.

Aculeus. Vivere non videtur, qui Amicitia caret; non valere, qui Philosophia.

M Agna vitæ pars, ut amicitia, sic Philosophia est: tu mei qui

qui utriusque illius magnus rarusque Myſta. Sine amicitia vita quædam quasi mors est : sine Philosophia morbus. ego amare te cupio, ut vivam Philosophari, ut valcam : vivere & valere, ut amem, atque Philosopher.

THYRSVS. LI.

Aculeus. *Unde quis ortus, modestia & mores ostendunt: & Amicum faciunt, si boni.*

Bonum ingenium tuum est, stirps clara: sed tu bonus & clarus, qui modestiae præfidio ingenium & stirpem munis, morum suavitate ingenium & stirpem commendas. Ego modestiam & mores amo, te ob modestiam & mores.

THYRSVS LII.

Aculeus. *Optimus magister & mor est.*

AD studiorum vota properans
ti face & viatico opus: ut
trumque à me cape. Facem,
quam ad sacrum amoris ignem
accendi, viaticum, quod ex an-
tiquitatis penu promptum elar-
gior. Utere face, ut viam quam
inis, certius distinguas: viatico,
ut facilius emetiaris.

THYRSVS LIII.

Aculeus. *Amare genitores tuos
vis? exprime, & hunc affectum
à posteris exspecta.*

EGregiae Virtutis imaginem
in patre majoribusque tuis;
in te lineamenta video, beneficio
benignioris naturæ ducta. Sed
imper-

imperfecta , nisi vero colore ad
imaginem promoteas . Hoc age ,
& similem te patri majoribusque
reddo , ut amare videaris , unde
ortus es : reddo , ut ipse in exem-
plum posteris & amore venu-
as . venies autem , si naturæ tuæ
ductum studio & industria se-
queris .

THYRSVS LIV.
Aculeus. *Mercurium & Miner-
vam Amor copulat.*

Genium patriæ & amicitiæ
veneror , ut quemadmodum
populares , sic amici sumus , à pa-
tria longinqui . Amoris affectum
illa ingenuit : unde nisi amamus ,
non deseruisse patriam , sed ob-
liti videamur . Totus tu quidem
Mercurii , ego Minervæ sum ; sed
in eadem tamen urbe , velut pa-
tria :

tria: & sic diversis discretisque studiis perfectam animorū harmoniam conflamus. Imò verò totus tu Mercurii, ego Minervæ sum; ut prisco Hermathenæ mysterio conjuncti & velut unum simus.

THYRSVS LV.

Aculeus. *Felix Amicitia quæ cum Sapiente contrahitur.*

S Ciant posteri: te vita doctrināque Philosophum repperi,
qui

--finem statnis cupedinis atque timoris:

& hinc amicum, qui paratus mecum è virtutis præscripto,

Quidvis & facere cōpatis:

Ergò spes & metus absint: te Philosopho & te amico, loqui cum vulgo, sapere supra vulgum ausim,

ausim, & seculo Sapientiae nisu,
Volvere curarum tristeis è pe-
clore fluctus.

Verè dictum:

— qui cupiet, metuet quoq; porro:
Qui metuens vivit, liber mihi
non erit umquam.

Anguntur mortales, & velut
 — *in tenebris pavitant singuli-*
que futura.

Nobis melioris Musæ lux fulsit:
 hac fruamur, brevisq; vitæ sum-
 mam habeamus *Vivere*, &
 — *securum agere ævum.*

Sic amare suave erit, erit & phi-
 losophari.

THYRSUS LVI.

Aculeus. *Quem natura & doctri-*
na beant, Amicitia non deserit.

IN affectus mei sinum te reci-
 pio, antiquæ stirpis germen a-
 mabile:

mabile : in quo expressit Natura
quantum potuit. Utere his do-
tibus, meisque consiliis, & me-
lioris doctrinæ succo mores ani-
mumque tinge. Mores animus
faciet, si probus : erit autem, si
coletur : sed hic cultus à doctri-
na est.

THYRSUS. L V I I .

*Aculeus. Senex quamdiu Musas
colit, Amori aptus est.*

Vixrum te antiquæ virtutis &
fidei repperi, imò & Musæ.
Rara virtus fidèsque, quia Mula,
illa nunc per otiosum inertis se-
culi otium novis malisq; infecta
moribus & artibus. Nam ut ager
incultus horridusque ; sic mens,
si otiosa. Sed tu negotiosum fe-
licissimæ senectutis otium anti-
quis bonisque ornas moribus,
occupas

occupas artibus ; & qui juvenis
nunquam quievisti, nunc ne qui-
escere quidem senex potes. Sic
in gravi ætate, robore & animo
juvenili es ; & in amore robur
animumque amici spectans, om-
nem in amore parem ætatem ha-
bes.

THYRSUS LVIII.

Aculeus. *Amoris arrha & arama-
mantium jugis voluntas est.*

SAc er amoris ignis quo flagra-
mus, ut Vestali religione æ-
ternus sit voveo : erit autem, si
pari voluntate & studio alemus.
Facit voluntas amorem, studium
perficit: sed idem velle & nolle,
amicorum studium est.

THYR-

THYRSUS LIX.

Aculeus. *In Musica Amicitia est,
in Amicitia Musica.*

Musicam amare me fateor:
te cogor Musicæ musticum
planè mystam. Ea concordia &
suavitate psallis, ut à cœlesti e-
doctus Musa videare: ea arte &
felicitate, ut Genium ingenium-
que ipsis inerrare articulis tuis
censeam. Mulces aures, moves
animos, facis amicos: quin nu-
meros inanimes animas, discor-
des in vocalem velut amicitiam
cogis. Fruere numeris, fruere
quos numeris facis amicis: & me
numeris bea, inter amicos nu-
mera.

THYR.

THYRSUS LX.

Aculeus. *Verus amor absentem
amicum praesentem facit.*

O Sculum libo, vale dico, a-
maturus. Ab amico abeo, ab
amore non abeo: locum, non in-
genium muto: Malè cœpit, qui
amare desinet. Tuus ero, imò te-
cum ero, ubicumque ero, sed in
rebus studiisque bonis tu quoq;
absens perge bonus esse, ut ami-
cus sis. præsens enim videbere,
si amicus es.

THYRSUS LXI.

Aculeus. *Amicus Amico pharus.*

Felix faustumq; iter sit, quod
paras; illud longum & peri-
culosum, quod litterarum & lin-
guarum caussa paras. Ardor te-
descendi trahit, sed motu nequa-
quam

quam extinguendus : ut nec desiderium tui nostrum, amorisque flamma. Hanc è pectorē meo velut lucidissima Pharo accensam respice, ut redire memor sis : redi, ne pro errore mora censeatur,

THYRSVS LXII.

*Aculeus. Parensum laus in filios
redundas, & bine amare filios
pronus est, qui parentes cœpit.*

QUi arborem laudat, etiam fructus : qui patrem, filios. ego vestrum, illum, uno verbo, Virum ; & sic vos quoque nunc indole, paullo post recapte viros. Ille quo conscendit vos vocat, ad læti Honoris culmen ; sequimini : & quā conscendit, vocat, per arduæ Virtutis collem sequimini. tales enim vos habere vult, qualis ipse est, bonos : tales ego vos

vos mihi, qualem ipsum habeo,
amicos : amici autem eritis, si
boni.

THYRSVS LXIII.

Aculeus. *Vt duo lychni una accensi
umbram dissipant: sic invidiam
Amici.*

AMOR expressit hanc syngrapham, *Tuus sum: amorem
verò probitas tua, ingenium, in-
dustria, eruditioque. O te felicem ! qui instructum tot bonis
animum habes : & me ! qui tot
bona amare in Amico didici,
non invidere. Æterna illa sunt,
& tu eris: inter nos amicitia quo-
que æterna.*

THYRSVS LXIV.

Aculeus. *Videri & audiri Amoris
delicia sunt.*

IN publico à te videor & audi-
or quotidie, id est continuò a-
mor.

mor. Visum enim quotidie me
venis, quia amas; & auditum,
quia me & litteras amas. Hæc
voluptas mea, amari ab eo, quem
ob virtutem amo: felicitas, vi-
deri & audiri, quem ipse ob do-
ctrinam cupio. Tu me amare
perge, ut videre & audire pergas.

THYRSVS LXV.

Aculeus. Amicos habere non potes,
nisi & hostes habeas.

EPICURI illud decretum, meum
facio, Σπυρίδων ζητεῖτο: Hon-
estè vivere optimum, & amicos in-
venit, qui honestè vivit, imò ho-
stes, qui amicos meruit. Hon-
estus esse non potes, nisi ut placeas
aliis, aliis displices: ut hostes, &
amicos habeas. Habere utros-
que, necessarium est, imò hostes
habere suave est, sed quos vir-
tute facis.

THYR-

THYRSVS LXVI.

*Aculeus. Aliud loqui, aliud sentire
Amor nescit.*

Bono Genio gratiam, qui in
ædes & amicitiam tè meam
duxit: aut tibi potius gratiam,
qui ipse velut ædium & amici-
tæ Genius venisti, in pectus mihi
spargens scintillas sancti amoris.
Sic calco, imò sic amo animum
tuum cultum, linguam cultam;
nec ab animo linguam discre-
pantem. Nam loqui ut sentis,
candoris opus est: sine candore
amor esse non potest.

THYRSVS LXVII.

*Aculeus. Animus & ingenium fe-
licitatem parans. Amor possidet.*

Confilio præfidióque tuo fe-
licem Patriam reddis; sed
te ipsum

te ipsum Genere, Opibus, Animo, Ingenio. Generis lumen simplex, nisi reflectitur : facis. Opes felicitatē non habent, nisi animum ingeniumq; inveniant: animum, qui virtutis doctrinæq; cultu capit; ingenium quod capit. Tuus, tuūmque tale: digna opibus, queis virtutem doctrinamque colis ; apta virtuti & doctrinæ, queis opes illuſtras. Cole porrò & illuſtra ; & feli- cem magis magisque Patriam, téque his dotibus redde : me a- more. coli enim & illustrari cen- fear, si amor.

THYRSYS LXVIII.

*Aculeus. Dignus honore amor, qui
æmulatione crescit.*

*P*ublici nomine pariter & mu-
nere sumus; sed in honore ma-

lè simus, nisi in amore simus : amando autem fiet, ut honor se dilatet. Ergò nomine & munere æmuli, affectu intimi, publicum quoque amorem faciamus.

THYRSVS LXIX.

Aculeus. Rari homines, rariores amici.

CYNICUS ille, λύχνον μεδ' ἡμέρας
άλας, Αὐθρωπόν, φησί, ζῆται, ego καὶ
τὸν αὐθρωπόν, καὶ τὸν φίλον. Uterq; ra-
rus est : sed in foro & comitio
pænè nullus. quos homines, quos
amicos censeas, vultures, aut
corvi sunt, & lacerare nati. Sed
& ego propè cadaver eram, nisi
tu terrore quodam juris, inhian-
tes in prædam aves rejecisses.
Sic te hominem, sic Amicum
censo; & tibi justo laudem, illis
injustis dicam scribo.

THYR.

THYRSVS LXX.

Aculeus. *Firmus Amoris nodus,*
quem absentia non solvit.

FIrmi amoris signum munus-
culo adorno. Amoris, in ju-
cundissimo itinere nati, & sic
ipsa itineris memoria quod hæ-
rebit, firmi. Bono Mercurio de-
beo, qui jungere nos voluit, &
sic jungere, ut ne per absentiam
quidem disjungi possimus.

THYRSVS LXXI.

Aculeus. *Vivere non definit, qui*
ut gloriae, ita amicitiae heredes
linquit.

MAgnes in Æsculapii Sacris
Pater tuus fuit : tu es, qui
paternam gloriam tua ex̄tendis.
Ut salutem illi, immò vitam multi;
ita & tibi debent, in quo nunc

etiam Pater vivit. At verò & tu
Pater es, Filiūmque habes: fac
talem habeas, in quo tu pariter
aliquando vivas. Ita voveo, &
vivere in filio amorem mei, quē
tu exorsus.

THYRSUS LXXII.

Aculeus. *Amore fæcundus, qui
virtute est.*

CUi Gratiæ adolescentiam
ornant, eruditio juventam,
prudentia senectam, is adoles-
cens voluptatem Amicis, juvenis
honorem Patriæ, senex utrumq;
sibi parat: tu verò cuncta ista a-
amicis, Patriæ, tibi in spe ætatis
simul florem juventæ, & fructum
senectæ professus. Sic ego ado-
lescentiæ tuæ Gratias amo, eru-
ditionem juventæ observo, pru-
dentiam senectæ veneror, illam
ante

ante senectæ annos.

THYRSUS LXXXIII.

Aculeus. Stirpes jacta, quam ingenio superas : Amorem astima, quem ingenio mereris.

Shirpe & ingenio contendis;
utro præstes: ingenium si stir-
pe superas, minor ingenio eris;
stirpem si ingenio, teipso major.
Illam igitur ingenio refer, hoc
stirpe; & erit ut ornamento tuis
& Reipublicæ sis, tuis & mihi
meritò amatus.

THYRSUS LXXIV.

Aculeus. *Verus Amicus amare perget, etiam cum amari desinet.*

Inter tuos ero, ut tu quoque
inter meos sis, nomine & fide.
Ego nomine fidem profiteor, &
tuam nomine fidem stipulor; vo-

lentein, imò, quod absit, nolentem complexurus. Amare pergam, etiam cùm amari desinam: cùm nomine fides perennabit.

THYRSUS LXXV.

Aculeus. *Virtus laudem meretur,
Amor celebrat.*

QUæ olim laudes Scipionis Nasicæ fuere, nūc tuæ sunt, & amoris cauffa brevi symbolo complector. Vir optimus ob virtutem & pietatem à Senatu judicatus Scipio, tu optimus. Corculum ob Sapientiam à populo dictus Scipio, tu corculum. ego benevolentia suffragio Senati populoque accèdens, Virtutis & Sapientiæ tuæ laudem extendo.

THYR.

THYRSVS LXXVI.

Aculeus. *Non armas honestum,
eius qui cultores despicit.*

MUſarum et Gratiarū amor
es; et quid ni meus? deli-
cium es; et quid ni meum? Illas
et istas cultu meas feci, nec feci,
ni te faciam, cuius tam Philotesi-
um oris mel est, orationis melos,
ingenii amoenaſtas, moſum suavi-
tas; ut Muſas Gratiāſque amare
definam, ni te incipiam.

THYRSVS LXXVII.

Aculeus. *Bona & honesta Amoris
pignora sunt.*

Indoli, industriæ, eruditio-
ni tuæ, amorem, favorem, vene-
rationem debo. Hoc nomen
nudis verbis protollere moro-
sum vixum est: sed agnoscere

literario pignore, bonum et honestum. Itaque verba premo, pignus promo, signum æterni amoris, favoris, venerationis.

THYRSVS LXXVIII.

Aculeus. *Etiam in imagine Amor spirat.*

Seculi ornamentum scribere te audeo, qui Apelles, novumque picturæ miraculum audis. Tabulæ et colores tui publici sunt; publicæ etiam voces, quibus tabulæ et colores æterni. Pariter ut amor quoque noster æternus sit, hunc pingere. Vivet enim in pectoribus nostris quādiu vivemus, in tabulis tuis ubi vixerimus.

THYRSUS

THYRSVS LXXIX.

Aculeus. *Virum voca, quem amare ac laudare possis.*

Quem Virum dico, amare et simul laudare videor: te dico, et sic utroque illo affectu veneror, utroque dignum. Non divitias tuas specto, sed te, quod certe divitiis uteris: non doctrinam, sed te, quod ad animi cultum doctrinam refers: non nobilitatem, sed te; quod nobilitatis gloriam repræsentare, quam jactare mavis. Pacis militiæque memoria clari Majores tui, lucem in te derivant, qua fulgeas: sed lucem ad Majores tu quoque reflectis, quod ab eorum virtute non degeneres. Unde imago tu Majorum es: et qui te videt, Majores colligit. Sed qui te vi-

det, Virum videt; et sic Majores
etiam Viros.

THYRSVS LXXX.

Aculeus. *Modestia honorem fulcit, Amorem excitat.*

Honoris lumen et lumen subisti, benè est: non ut sis tas sed protollas gradum; ut ascendas, à te ipso non discedas. In alto stare, gloriosum est, sed cum modestia raro. Hanc virtutem ama, sic in omni Fortuna amandus: me amo, hoc affectu tuo dignum, quia amo.

THYRSVS LXXXI.

Aculeus. *Infelix Amicitia, qua ambitioni servit.*

TEcum sentio: secretum amo, et vitam, immò amicitiam ab ambitione alienam. Cura, zelus, error

error publica iactant : Saperre nemo, nisi in līnu potest. Itē turgidi, et magnis cogitationibus cōclum terrāmque miscete, cras morituri. Nos dum vivimus vivamus, sed ad recti honestique normam ; et à procellis æstuantis vulgi in tranquillitatem subductis animis, literarum virtutisque studiis felicem vitam et amicitiam faciamus.

THYRSVS LXXXII.

Aculeus. Prudentiam amare ac doctrinam, utriusque pars est.

PEregrinandi tuum studium laudo; sed tuum, qui non voluptatem, sed fructum quæsicum is prudenter ac doctrinæ : amicitiam quoque prudentum ac doctorum. Inter hos quod me censes, amicè facis : & hactenus patior,

prior, ut amicum censem; nisi & prudentiae doctrinæque partem sibi amicitia usurpet.

THYRSVS LXXXIII.

Aculeus. *Qui in Republica & Literis versatur, publicam & privatam Amoris causam habet.*

MAgnum titulum, magnamque dignitatem, quibus in republica emines, vereor & reveror: magis animum; quippe majorem titulo atque dignitate, modestum, subactumque cultu meliorum artium. His vacas, etiam cum non vacas; & in publico rerum frēto æstuans, & in privato studiorū otio lucubrans. Sic literas in media tractas republica, & in mediis rempublicam literis. Sic etiam dupli ego de causa recipi in affectus tui

tui sinum gestio: reipublicæ, cuius pars sum, & literarum, quarum pars sum.

THYRSVS LXXXIV.

Aculeus. *Cum etas discrepat, filii nomen Amicus sumit.*

Quem tu sanguinis, ego beneficij causa Patrem nomino: quia qui te filium accepit, me fecit. te sorte accepit, me sponte fecit; & sic majori pietatis vinclo me sibi obstrictum. Reliquum est, ut fraterno inter nos Amore juncti, doctrinam & virtutem ejus patrissando exprimamus, qui me tibi dedit, qui te mihi.

Thyrsus

THYRSVS LXXXV.

Aculeus. *Nom sunt Amici, nisi communes quoque hostes habeant.*

EJusdem Musæ, Mentis, Fortunæ sumus: id est, non amici tantum, sed pænè iidem. Quid mirum, eosdem quoque si Musæ, Mentis, Fortunæ hostes habemus: infra iram habeamus. Vincentur, modò spernere poterimus: armat adversarium, quisquis æstimat. Ergò nosce vires tuas, & mero silentio sordes maculásque linguarum dissipa. Scopulus esto, & inconcusslo animi robore circumstrepentes livoris turbines frange. Si facis, calumniis aktior, tranquilla Musa, Mente, Fortuna fruēris: & egotranquillo te amico.

THYRSUS

THYRSVS LXXXVI.

Aculeus. *Ob ea quae quis tractat
studia, facile amat.*

Poësin miro affectu amo, te ob
Poësin, in quo Catulli nume-
ros Martialis, lepôres, & prisci
carminis veneres agnosco, & ve-
neror. Sic amicus tu mihi es, &
eris; quia, & quamdiu Poëta.
quia verò Poëta numquam esse
desines: ita nec amicus.

THYRSVS LXXXVII.

Aculeus. *Non quacumque amari
in Amico possunt laudanda sumi,
sed amanda quæ laudari possunt.*

HOnorem & Amorem libens
tibi sculpo; utrumque pub-
dicè, sicuti promeristi, ob causas
quas dicam, & quas non dicam;
ne affectionem neglexisse videar, si
nullas

nullas dixerim; aut nimium laudi
tribuisse, si nullas tacuero. Ergo
ingenium, industriam, eruditio-
nem, candorem, probitatem di-
co: sed quidquid præterea lau-
dari potest, non dico, ut amplis-
simum Honoris & Amoris argu-
mentum videas. Quidquid au-
dis tibi adest, imò quidquid non
audis: ego amo & honoro quid-
quid adest.

THYRSVS LXXXVIII.

*Aculeus. Bonum si Amicum qua-
ris, te ipsum præsta.*

ANimum laxo, & memoriam
mei libens tibi promo, ami-
cam mei memoriam, bonam me-
moriām; quia bono, quia amico:
ut & ego me præstabo bonum
& amicum. Hunc talem reda-
ma: bonas item artes quas amo,
&

& quomodò amo. Amici enim non sunt, nisi qui eadem pariter amant.

THYRSVS LXXXIX.

Aculeus. *Eruditio qua modestiam habet, non Amore tantum, sed admiratione digna.*

Qui duo inter affectus eminent jure merito tibi tribuo,
Amorem & Admirationem: quæ duo item ingenuum pectus singulariter ornant, in te reperio,
modestiam ob quam amo, & eruditionem ob quam admiror: facturus utrumque, sic me ultraque illa respiciat, sempiternum.

THYRSUS

THYRSVS XC.

*Aculeus. Beneficium veri Amoris
index est.*

Dum præsens fuisti, Ami-
cum te expertus sum; ve-
sum perfectumque, ex quo ab-
sens. quod Amicum, gaudeo;
quod verum perfectumque, glo-
rior. Amasti me præsens, & hoc
Amici est; sed beneficiis absens
Amorem commonstrasti, & hoc
veri perfectique. Ego Amorem
& simul beneficia pondero: &
hoc iam doleo, quod debeam,
non rependam. Sed non invitus
obstrictum metibi patieris, quæ
amas; imò quem amasti, ut ob-
stringeres.

THYRSVS XCI.

Aculeus. Imperfcta sua Amico
cus bona censem, nisi in Amico
videas.

VT summum ingenium tu-
um: ita meus in te Amor.
illud optimis in studiis literisque
occupatum, sed sine cura Famæ:
hic impatiens tam obstinati se-
creti. Ut ipse sum, esse te volo,
in publico: cognosci à multis,
& sic amari quoque à multis.
cupio enim omnes eodem in te
affectu esse, quo ipse sum: nec
satis amare videor, nisi multi a-
ment, quem dignum omnium
amore scio.

THYRSUS

THYRSVS XCII.

Aculeus. *Fama Amicitiaq; jubar pro diademate: & Rex est quisquis sibi imperat.*

NOmine Regii, indole egregii, in Famæ & Amicitia lucem itis, ô docti Patris docti Filii, & capita inseritis regiis virtutum radiis & doctrinæ. Sic Reges estis, sic sceptræ geritis, vera diadematis majestate cincti. Supra cupidines omnes qui animum extulit, & imperium in se ipse habet, Rex est. Vos effertis, vos habetis; & sic nomine Regii, munere ipso & vita Reges.

THYRSUS XCIII.

Aculeus. *Verus, qui in extinctum durat, Amor: & servandus, novum si Amicum non excludat.*

AMICUM qui amittit, pænè animum, tu quem amisisti cogitas, imò loqueris; & sic nunc verus amicus, quod extinctumamas. Sed contrahe nimium desiderium, & quoniam fatum morientis comitari non licuit, vivum aliquem substitue quem ames, & ad illud exemplum. Defuncto filio, alienum adoptare pietas sinit: cur non & amico? Ego alienus ille ero, ut tuus fam: et tuus ero, ut alienus esse desinam.

THYR.

THYRSUS XCIV.

Aculeus. *Beatam Amicitia uitam
facit, cum Amicitiam virtus.*

Vitæ tranquillæ semita Virtus est, sine labore non calcanda. Vitæ: imò amicitiae, que aut ipsa vita est, aut beatam vitam facit. Qui virtute caret, malus est; qui amico, miser. sic omnis malus, miser est; quia malus omnis sine amico est. ego felix, qui te amicum habeam: & sic bonus, quia felix.

THYRSUS XCV.

Aculeus. *Noveris, quem amare
voles.*

FAmæ, & amicitiae Sacra pariter habeo: nosci, & amari. Amari bonus quisque cupid, nec bonus nisi cupid: nosci etiam, ut amorem

amorem impetrat. Tu si me no-
sti, bene est ; si me amas, melius
est, ut utrumque facias, Famæ, &
amicitiae causa rogo.

THYRSUS. XCVI.

*Aculeus. Numerum Amor ne-
scit.*

VNa tessera & uno affectu
vos jungo, duos numero, u-
num amore, ut sive alter, sive ter-
tius admittar. Amatis uerque,
tamquam unius ; & ego utrum-
que, tamquam unum, merito sive
unius, sive utriusque. Perfecta
igitur hæc amicitia erit : trium
quidem si numerum respicimus,
et non, si amorem,

THYR-

THYRSUS. XCVII.

Aculeus. *I*sfdem quibus accendi-
tur Amor, fovetur.

Continus amoris ignis, sed
illius honesti æternique, qui
est τῶν ἀγαθῶν καὶ κατ' ἀρετὴν ὄντων : bo-
norum, & secundum virtutem simi-
liam : animum meum urit, à pru-
dentiæ & doctrinæ tuæ luce ac-
centus. Hunc alo, & alam desi-
derio quo flagro prudentiæ ac
doctrinæ. amare enim te non
possum, nisi prudentiam ac do-
ctrinam.

THYRSVS XCVIII.

Aculeus. *Amicum qui doctorem
habet, doctus ipse ; audit tamen,
ut amare videatur.*

Fidei monumentū abeunti tibi
consigno, qui non inter ami-
cos

cos meos tantum, sed auditores
fueristi. Amare me coepisti, studio-
rum; audire, amoris causa. nihil
enim erat quod disceres; sed au-
diendo causam duntaxat ostendere
voluisti, cur amares? Amare
perge, quem audire desinis; &
jam vehementius absens, ne au-
diendi causa amasse videare, que
audiisti, quia amabas.

THYRSUS XCIX.

Aculeus. Facilius ames Amicum,
quam celebres.

Vix Lyssem Homerus πολόποιον:
Ego te Ulyssem celebro, qui
urbes hominēsque curiosē lustra-
sti, è longa peregrinatione meli-
or, doctior, prudentior. Ergo ob-
bonitatem, doctrinam, pruden-
tiam te celebro, imò verò amo,
cum paucis celebro, cum multis
amo.

amo. In paucitate illa gloriosum
elogium meum est: in multitu-
dine foecundus amor. Nam dare
solus magnum tibi elogium cu-
pio, sat magnus, si à te solo lau-
dor: & honesti amoris facile ri-
vales patior, sat beatus, si à te
solo amor.

THYRSVS C.

*Aculeus. Amor in bonos bonus est:
bonum etiam odium in malos.*

Centuriam expleo, & in nu-
merum te venire Lector cu-
pio, quisquis es. Philotesia ista
hæc militia est, & Amor Laco-
nissat. Signum vides, cape, ipsum
adeo Thyrsum,

*Tu si benevolentis, si ita es ut ego
volo;*

*Sin aliter inimici, atque irati
tibi.*

Sine

Sine fuko ac fallaciis esse te vo-
lo, cum fuko & fallaciis nolo. Si
es ut volo, bonus es : si es ut no-
lo, malus es. ego autem non
amo nisi bonum, non odi nisi
malum. Sic salve, aut longum
salve.

nisi ai. capione alius uita

I 2 SEN-

496 Eryci Puteani

-OVISSIMA SUBSILIUS CANTONIS
-DUCATUR TERRA : ET TERRAM IN CANTONIS
-SI ENTENTIAE
-AN ALTIQUITATACUM
-LEATÆ, è SENECA.

*Ad Clariss. Jo. BEMDENUM
Medicum.*

IN Amicitiis nec tendis con-
servandisque, mi BEMDE-
NE, nihil HONESTATE effi-
cacious. Hanc præcipere, ubique
utile est ; hic verò etiam oppor-
tunum. Epicurus faciet : cuius
è libentius (Senecam audis E-
pist. xxii.) egregia dicta comme-
moro, ut istis qui ad illa confugient,
spe mala inducti, qui velamentum
seipso suorum vitiorum babiluros
existimant, probem, quocumque
ierint, HONESTE Esse VIVEN-
DUM.

dum. Nimirum vixit ipse, cuius
 hoc in moribus scitum, imò in
 epistolis omnibus notante Laer-
 tio, signum, & salutatio erat,
~~Eros~~ ^{et} ~~Amor~~ honestus: Honestè vivere
 optimum. Ergò perseverabo. (Se-
 negam iterum audis, Epist. xii.)
 Epicurum tibi ingerere; ne isti qui
 in verba jurant, nec quid dicatur
 estimant, sed à quo; sciunt, quae op-
 tima sunt esse communia. Eius-
 modi hæc ista: dogmata, an ora-
 cula: & tamen in hortulis olim
 nata, & in Stoicorum etiam du-
 metæ, ut Cicero alibi vocat,
 translata. Tu Lege, mi BEMDE-
 NE, qui HONESTUM amas, &
 novos hinc Virtutis THYRSOS
 confice, novos Amoris.

HÆC ego non multi, sed sibi:
 fas, enim magnum alter al-

seri theatrum sumus.

Nanquam voluntate populo placeres
nam quae ego scio, non probat popu-
lus; quae probat populus, ego nescio.

Philosophia servias oportet, ut
tibi contingat vera libertas.

Initium est salutis, notitia pede-
catis.

Aliquis vir bonus nobis eligen-
dus est, ac semper ante oculos haben-
dus, ut sic tamquam illo spectante
vivamus, & omnia tamquam illo
vidente faciemus.

Immodica ira gignit insaniam.

Ante circumspiciendum est, cum
quisque edas & bibas, quam quid
edas & bibas; nam sine amico vise-
ratio leonis ac lupi vita est.

Malam est in necessitate vivere:
sed in necessitate vivere nulla ne-
cessitas est.

Magnificentior sermo tuus in
grabato

grabato videbitur, & in panno. non enim dicemur tantum illa, sed probabuntur.

Honesta res est lata paupertas.

Si ad naturam vives, numquam eris pauper: si ad opinionem, numquam dives. exiguum natura desiderat, opinio immensum.

Magna divitiae sunt, lege naturae composita paupertas.

Stulti vita ingrata est, trepidus est, tota in futurum fertur.

Multis parasse divitiae, non finis misericordiarum fuit, sed mutatio.

Si cum sua non videntur amplissima, licet totius mundi dominus sit, tamen miser est.

Is maxime divitiis fruisur, qui minimè divitiis indiget.

Si vis Pitholea divitem facere, non pecunie adjiciendum, sed cupiditatibus detrahendum.

Ridiculum

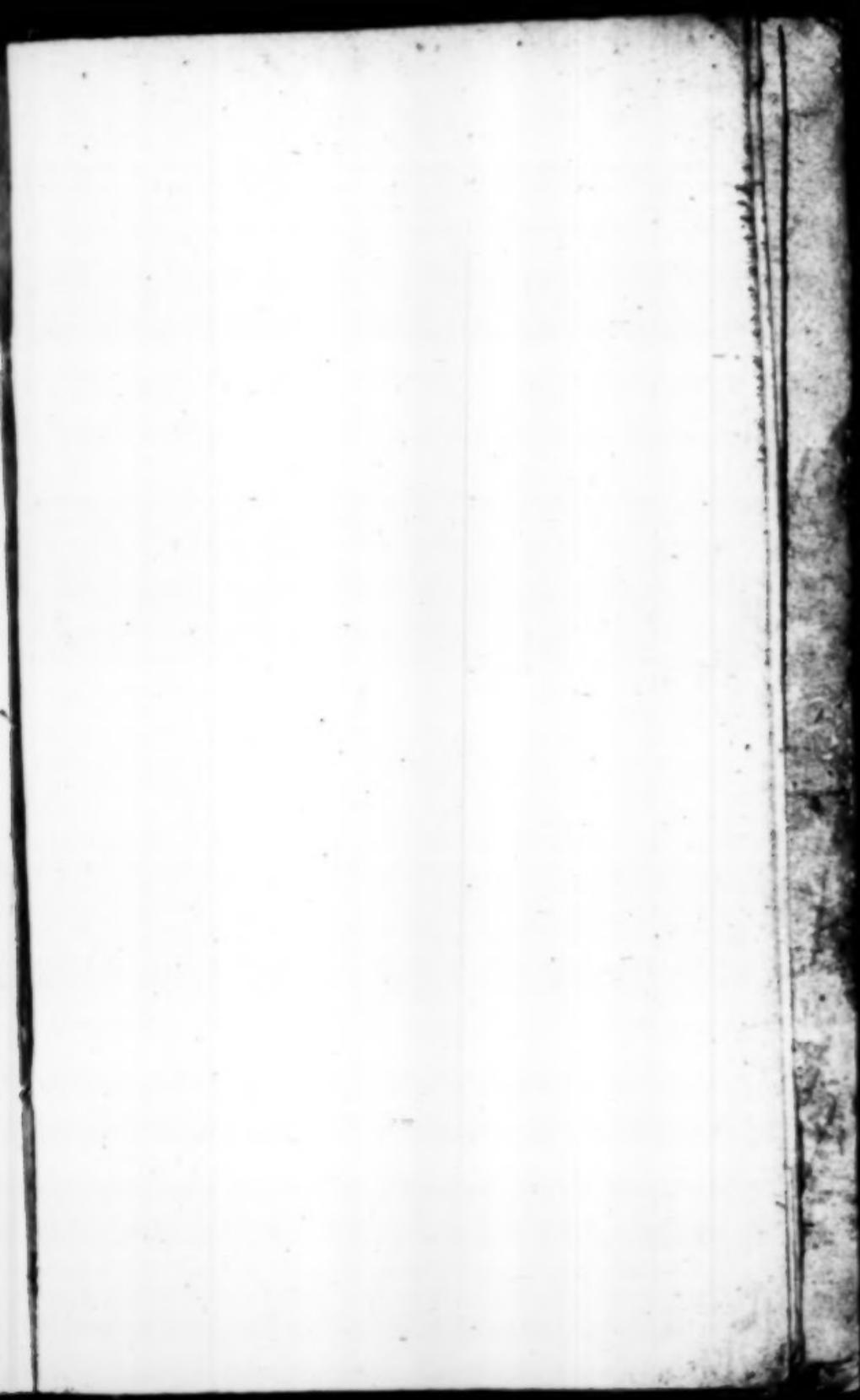
Ridiculum est, currere ad mortem radio vita, cùm genere vita, ne surrendum esset ad mortem efficeris.

Nemo non ita exit è vita, tamquam modo intraverit.

Meditare uirùm commodius sit, vel mortem transire ad nos, vel nos ad eam.

Malè vivunt, qui semper vivere incipiunt.

FINIS.

INDEX

संक्षिप्त विवरण देखें।

१०८

हिन्दी का अधिकारी विवरण

विवरण देखें।

१११

मुख्य विवरण। उपर्युक्त विवरण
का लिखा गया अनुवाद देखें।
विवरण देखें।

११२

मुख्य विवरण। उपर्युक्त विवरण
का लिखा गया अनुवाद देखें।
विवरण देखें।

११३

मुख्य विवरण। उपर्युक्त विवरण
का लिखा गया अनुवाद देखें।
विवरण देखें।

११४

मुख्य विवरण। उपर्युक्त विवरण
का लिखा गया अनुवाद देखें।
विवरण देखें।

११५

END

Eryci Puteanus
AMOENITATVM
HUMANARUM
DIATRIBÆ DUÆ.

~~Rerum~~ Superior 1193. d.
DE LACONISMO:

Ad Illustriss: & Excellentiss:
Ducem Arschoranum.

ALTERA,

THYRSI PHILOTESII,
SIVE

Amor Laconissans:
Ad V. Nobilem & Prudentem,
Maxim. Plonvierium.

Utrique elegantis & acuminis-
bus referta.

O X O N I E.

Excudebat GUILIEL. TURNER
Impensis JOH. WESTALL.
M. DC. XL.

УТАТИКОМА

УРАНА МУН

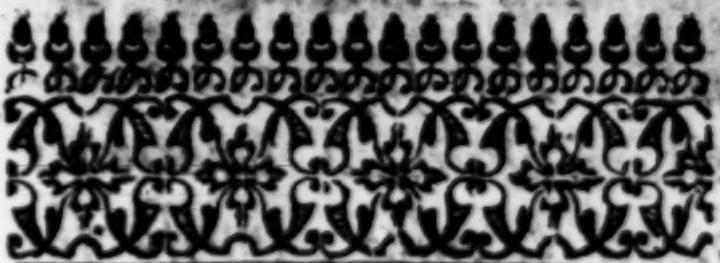
ДОЛГИЙ СЕМЕЙСТВЕННЫЙ

ПОДАЧА ВЪ

СОМЪ УКОСЫ И О

ДОЛГИЙ СЕМЕЙСТВЕННЫЙ

ПОДАЧА ВЪ

LECTORI BENEVOLO.

Salutem.

Nest foliorum
aque ac senten-
tiarum BRE-
VITATI gra-
tia & venustas : neque
tantum orationes, sed &
libri lectores suo oblectan-
tur LACONISMO : ut
in utroque tibi gratifice-

Ad Lectorem.

mur. Post fusiores elegan-
tissimi Puteani Orationes
nuper excusas, (missa se-
cundo, veluti post salia-
rem cœnam, bellaria) con-
cinnam ejus LACONIS-
MUM, & conditos THYR-
SORUM globulos, exhibi-
bemus: illum chalibem (ob-
ryzum rectius) bene de-
puratum, dicas, unde hi
quæsi stricturæ nunquam
extinguendæ elicuntur.
Clariss. Puteanus ubique ad
votum facundus; expen-
das hinc grandisonam stili
& dictionis sublimitatem,
nec

Ad Lectorem.

nec non exequuntis numero
blanditias; illinc presum
et selectum sententiarum
pondus, quo rem non ver-
ba loqui videtur: et Ci-
ceronis atque Seneca (Me-
tempycho si nescio quâ) a-
nimas in hunc unum trans-
migrasse tutò jures: nisi
quòd illius undosam ver-
borum segnitiem contrahit
et acuminat; hujus are-
nam calce agglutinat, at-
que macilenta rerum offa
carne uestit et pinguedi-
ne: adeo ut jam primum
eloquentia medium affecu-

Ad Lectorem.

tu est, & virtus meritò
salutari potest. ita in eos
dem ore amicè convivant,
suavitas sine nauseâ, robur
sine salebris. si alibi talis,
qualis in hisce: ubi suæ
facundiæ hyperaspisten a-
git; & Laconiam veluti al-
ter Leonidas, ne unquam
ab Asiaticâ mole (dicam an-
ignavia) prematur, præsi-
dio munit; paucisque mul-
titudinem vincit.tam feli-
cem hîc adhibuit mixturam,
ut in quavis sententiâ in-
ter argumentum & exem-
plum ne Lynceus decernat:
quod

Ad Lectorem.

quod suadet, præstat; &
dicendo dicenda docet. vis
Laconice dicam? hic Pi-
tho flexanima extremum
suæ virtutis impetum ex-
periri gestit. Vale.

F. W.

20 ; in fixing, when I cap
the ditch which crosses the stream.
21 - All is smooth, & good
water, & water enough, &
so that there is no difficulty about

E R Y C I P U T E B A N I
A M O E N I T A T U M
H U M A N A R U M
D I A T R I B A . V I I .
D E L A C O N I S M O .

Ad Illustriss. & Excellensiss.
D U C E M A R S C H O T A N U M .

DIGNUM imperio Princi-
pem non VIRTUS aut
FORTUNA tantum, sed
SAPIENTIA & FA-
CUNDIA à populo secernunt, ma-
gna & divina dotes. Sapientia in-
terpres Facundia est : sed illa fida,
stricta, & vibransum velut senten-
tiarum aculeis instruta ; quam
A Spartanis

Spartani olim, Lachrgi impunito,
coluerant; & suam esse, pendolare
ego audeo; mirari, si quis condicioneis
sua ignorans. In Brevitate auctorita-
tis quedam & maiestas est: utraque
hac in Principe, cuius verba velut
dogmata sunt, cum imperio gravi-
da, cum libertate angusta, cum hu-
manitate amœna. Tua hujusmodi:
nec mirum; cum & Virtutem, &
Fortunam, & Sapientiam sequan-
tur. Habe igitur, non alienum à
magnitudine tua banc istam DE
LA CONISMO Diatribam meam:
et si parvam, aut potius exilem. Sic
enim esse debuit, ne ab argumento
scriptio abiret, pondere non mole
astimanda. Non librum sed libel-
lum vides; & quem vel pugna con-
cludas, ac circumferas. Sic & faci-
trum soles; illud trabali nusquam
onere, sed auro cubitali singulum &

a love

à Iovedium. Ego qualis oratio debet esse Principis hic prescripta: tuam, O PRINCEPS, usurpavi. Amplius fusiisque qui laudare LA-
 CONISMUM velis, vialet; qui defen-
 dere, traducat. Verborum syrnata
 abesse ab hac ueste fas sit, undas ab
 hoc rivo. Alibi si grandior aut copi-
 osior esse potu:; hic ne quidem debui.
 De brevitate optimus sermo qui
 brevissimus. Quinetiam in magno
 corpore non plus ingenii, sed molit:
 sic in libro isto, opere, oratione. ut
 addam queq; non cauitibus faxisq;
 sed lapillis & margaritis premium à
 natura, sive opinione, assignatum:
 medicam & salutarem opem, non
 arboribus, & Sylvani, ut sic dicam,
 familiae, sed herbis, minutèque pro-
 germinantis telluris proli. Ad hunc
 plane modum LACONISMUS est;
 nec magnitudine tua dignus, nisi

ipse caret. Nam verò hanc vulgi
more, scripsione ista veneror. Prin-
cipem esse, magnum alii censem:
ego, avitam gloriam pari animo ac
virtute fulcire: ego, tuo exemplo
Bonum, Humanum, Docendum esse, &
honestis artibus favere. Ut igitur
deberi tibi hoc munusculum existi-
mes, imò ut benigna admittas ma-
nu, rogo: Fortassis nicturum, si
admisses.

IN Porticu Scholæ Palatinæ,
dimisso auditorio, spatiabar, &
venit ad me sermonis caussa, *Io.*
Ambrosius Biffius ille meus; imò
ille ego, in quo animi ingeniāq;
mei imaginem repperi; veris li-
neis, veris umbris. Ivi in ample-
xum: & *Quid istud? inquam,*
Biffi, dividui sumus? Ut Sol iste
turbato coelo: sic tu mihi, con-
spicuus

spiculis per intervalla. Cum pu-
eris dicam, veteri plausu, *εξ α-*
ριανηλ. *Exorere ocare Sol.* *Bif-*
us leni voce, *Ne mirare, inquit,*
Puseane. *euræ, velut nubes sunt:*
si non involvunt, certè adum-
brant. *Animus tamen in alto,*
& sereno semper; & per *velum*
tenebrantis auræ liquidi desir-
ii ad te lumen perenne mit-
tit. *Nunc verò, quia in fudo,*
paullisper res meæ, & induciæ
vacillantis Fortunæ sunt, vultum
ipsum quicunque cœlem aut subtraham?
Præsens præsentem habes: fru-
ere. *Ego blandior, Ambulemus,*
inquam: & duc quod voles, etiam
quod noles, sequar. *Quid si ad*
Arcem, & ruinas Jovianas, ut in
Sole & aprico differamus? Gra-
tus amœnusque ille tempore, hac
anni, imò hac dici hora. At Bif-

*fum capite quassans, Eum fugio,
inquit, qui me fugit, jamque
—crescenteis decadens duplitas
umbras.*

Placet ambulatio, sed matutina,
cum Phœbi purpuram Musæ
colligunt, & punicantibus, cum
Apuleio dicam, phaleris Aurora
rosenm quæstis lacertum. Nunc se-
deamus potius, & in hac umbra,
cirro, in hac luce differamus,
Themidis atque Suadæ. Quid
mœnia, rura, rivos cogitas? tuum
hoc regnum est, tua Schola quæ
Libro, atque etiam Inscriptione
illustrâsti. Hæc in Urbis, ille in
Orbis totius oculis est: & sic tu
ipse, præfiscinè dixerim, clara
ingenii & industriæ face. Ego
concussa manu, Mitte, inquam,
Amoris istæ voces, aut potius il-
lecebræ sunt, ad quas meæ certè
aures

aures clausæ. Quid enim? in oculis ego? ita; sed torvis quoru-
dam ac retortis. *Biffius* velut
castigans, Quoruadam? ait: imo
& meis, nisi sermonem istum, &
prius animum corrigis, queru-
lum ac mollem. Ultimum virtu-
tis votum est, melioribus place-
re: velle omnibus? hoc vero est,
mare pigrum, & ventos inanimes
colligare. In tanta urbe & po-
pulo, *boc quoque genus invenitur,*
qui meliores obirectare malint,
quam imitari; & quorum simili-
tudinem desperent, eorum affectent
similitatem: scilicet, ut qui suo no-
mine obscuri sunt, aliorum innotescant.
Quid raimen est? ut apes
cum pungunt, stimulū linquunt
& emoriuntur: sic isti, quite ro-
dunt, mox tabescent livore suo
& filebunt. Tu quoque file ac

contemne, & spretis nescio quibus bullis & bulgis hominum, sub fuso & creta latentium, in magnorum doctorumque Amicitia acquiesce. Dixerat, & ego excipiens, Acris ista, & præter morem increpatio est, inquam. Obscro, tam mite peccus quis exacuit? Ille verò, Rogas? inquit: tu ipse *Puteane*, tu, tu, ut noctuam imiter, qui sic moveris levi aura, & reflectis identidem ad plebeium aliquem fibilum, aut susurrum. Quin potius ad mediæ Comœdiæ scriptorem Philemonem:

"Ηλον ἐλίν, ὃλε μυστικόπερον
Εσ', ή δύνασθε λοιμῷσθιμον φέρειν.

Savius nihil, nec Musis aptius,
Conuicione quam posse perpeti.
Siquis doctior doctrinæ caussa appellaverit, respondeto: ingenium,

nium, non affectum, exerceto. In Musarum palæstra vincaris, an vincas, si optio detur, juxta putes. hic honoris plusculum, illic fructus est. Discit qui vincitur, docet qui vincit : alter sine fastu Magistri, alter sine rubore Discipuli partes sustentans. Qvani, qui umbra doctrinæ tumidi, exira errorem omnem se ponunt, Censores omnium; & lingua aut stile ubique procliantur? Sibi magni, non ad fructum, sed ostentatione sapiunt ; & cum rei non possint, auctorem ipsum persequuntur. Nostri Pacuvianū illud: *Canis*

Quando est percussa lapide, non tam illum appetit

Qui se icit, quam illum ipsam lapidem quo icta est petis:

Sic isti. Cave, fuge, quantum potes : nec mihius modestia, quam doctrina

doctrina Bonam Famam para,
Amicos serva. Erectus his voci-
bus, & jam in responsum effusus,
Paro, servo, mi *Biffi*, inquit. Sed
bonos, sed veros, & quorum sine
persona mens est. etiam dico:
Rem ipsam in exemplum pro-
mo. Illo hærente & mirante
quorsum evaderem, *Henricum*
Farnesium nosti? inquam. Quid
ni? inquit *Biffius*, carum tibi, &
Musis nomen. Huic, inquit, tan-
quam ad præscripti tui normam,
Pro Laconismo Respondi. Impug-
navit enim *Encomium* meum, sub-
tiliter, pro ingenio, suaviter, pro
affectu: ut novo seminio propa-
gasse veteris Amicitiae radices
videatur. Evidem in uno homi-
ne Amicum & Antagonistam (si
ramen cadere hoc nomen in A-
micum potest) repperi: & uterq;
factus

factus, ita temperavi ἀπολογίαν
acrimoniam, sive potius γλυκυ-
ρράν, ne læderem qui amaret, neu
fugerem qui oppugnaret. Sed re-
pentina, & paucarum horarum
ista scriptio est: nec scio an sic
temerè proferenda. *Biffius* con-
tracta fronte, An apud me recu-
ses? inquit. Profer, profer, &
quod occasio donat otium, cupi-
enti impende. Si loquamur, ser-
mo quoque repentinus sit. Inge-
niuni tuum nunc malo, quām in-
dustriam scire. Divinæ mentis
igniculi in nobis sunt, & amœni-
us sua sponte surgunt. A facili
utero pulchrior infans profilit:
& ab ingenio scriptio, cùm sine
rædio aut cruciatu parturis. Sæ-
pè labor invitam Naturam tra-
hit, & mutilat. fugit venustas,
cùm queritur. Ridere suopte
Genio